Ἀριθ. 181 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐντῷ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 17 Ἰουνίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ
ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου.]

Γραμματεῖαι τῆς Ἐπικρατείας ὑπῆρχον καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου, ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς τὰ διάφορα ὑπουργεῖα. Ὅτε ἦλθεν ὁ Κυβερνήτης διώρισεν ἕνα μόνον Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας, τὸν ἀείμνηστον Σπ. Τρικούπην, τοῦ ὁποίου παραιτηθέντος διωρίσθη ὁ Σπηλιάδης. Ἡ αὐτὴ τάξις ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς λήξεως τῆς ἐν Ἄργει Δ' Συνελεύσεως. Μετὰ τὴν Συνέλευσιν ταύτην ἔγειναν πάλιν αἱ Γραμματεῖαι τῆς Ἐπικρατείας οἷον τῶν Ἐσωτερικῶν, τῆς Δικαιοσύνης κλπ. Τὴν τάξιν ταύτην ἠκολούθησε καὶ ἡ Μεγαρικὴ Συνέλευσις. Τοῦτο δὲ ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὄθωνος μέχρι τοῦ Συντάγματος τοῦ 1843, ὅτε αἱ Γραμματεῖαι μετωνομάσθησαν Ὑπουργεῖα. Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 356.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.*

Ὅπου ὁ Φιλέας πράττει ὅ,τι οὐδέποτε ἔπραξεν.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐφυλακίσθη ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ τελωνείου τοῦ Λίβερπουλ, ἔμελλε δὲ νὰ διαγάγῃ ἐν αὐτῷ τὴν νύκτα, ἀναμένων τὴν εἰς Λονδῖνον μεταγωγήν του.

Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ὁ Πονηρίδης ἠθέλησε νὰ ὁρμήσῃ κατὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος, ἀλλ' οἱ κλητῆρες τὸν ἐμπόδισαν. Ἡ δὲ κ. Ἀουδά, τρομάξασα πρὸς τὴν ἀγροικίαν τῆς συλλήψεως, καὶ οὐδὲν γνωρίζουσα, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί συνέβαινεν. Ὁ Πονηρίδης ὅμως τῇ ἐξήγησεν, ὅτι ὁ κ. Φὸγ, ὁ ἔντιμος καὶ γενναῖος εὐπατρίδης, εἰς ὃν ὤφειλε τὴν ζωήν του, συνελαμβάνετο ὡς κλέπτης. Ἡ νεαρὰ γυνὴ διεμαρτυρήθη κατὰ τοιαύτης ὑπονοίας, ἡ καρδία της ἠγανάκτησε, καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἐπληρώθησαν δακρύων, ὅτε εἶδεν ὅτι οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ οὐδὲ ν' ἀποπειραθῇ πρὸς σωτηρίαν τοῦ σωτῆρός της.

Ὡς πρὸς τὸν Φίξ, συνέλαβεν οὗτος τὸν εὐπατρίδην, διότι καθῆκόν του ἦτο νὰ τὸν συλλάβῃ ἔνοχον ἢ μή. Τὰ δικαστήρια ἔμελλον ν' ἀποφασίσωσι.

Τότε ὅμως ἐπῆλθεν εἰς τὸν Πονηρίδην ἡ φοβερὰ ἰδέα, ὅτι αὐτὸς μόνος ἦτο πάντων αἰτία. Διατί, ἀληθῶς, νὰ κρύψῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν κ. Φὸγ; Διατί ἀπεφάσισε νὰ μὴν εἴπῃ τίποτε εἰς τὸν κύριόν του, ὅτε ὁ Φίξ ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν τὴν ἰδιότητα καὶ τὴν ἀποστολήν του; Ἂν ὁ κ. Φὸγ ἐμάνθανεν ἐγκαίρως τὰ διατρέχοντα, ἤθελε βεβαίως παράσχει εἰς τὸν Φίξ ἀποδείξεις τῆς ἀθωότητός του, ἤθελε καταδείξει εἰς αὐτὸν τὴν πλάνην του, καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἤθελε μεταφέρει δι' ἐξόδων του καὶ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ὁλέθριον ἐκεῖνον πράκτορα, οὗτινος πρώτη φροντὶς ὑπῆρξε νὰ τὸν συλλάβῃ, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπάτει τὸ ἔδαφος τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου. Ἀναλογιζόμενος τὰ σφάλματα καὶ τὰς ἀπερισκεψίας του, ὁ ταλαίπωρος νέος κατελήφθη ὑπὸ ὀξυτάτων ἐλέγχων συνειδήσεως. Διεῤῥάγη εἰς κλαυθμούς, ἡ ἀπελπισία του προὐξένει οἶκτον, καὶ ἤθελε νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλήν του κατὰ τοῦ τοίχου.

Ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ αὐτὸς ἔμειναν, βίᾳ τοῦ ψύχους, ὑπὸ τὸ περίστυλον τοῦ τελωνείου, μὴ θέλοντες νὰ φύγωσι, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἴδωσιν ἔτι ἅπαξ τὸν κ. Φόγ.

Οὗτος ἦν ἐντελῶς κατεστραμμένος, καὶ κατεστρέφετο καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ ἐπιτύχῃ τέλος τοῦ σκοποῦ του. Ἡ σύλληψις ἐκείνη τὸν ἠφάνιζεν ἀνεπιστρεπτεί. Ἀφιχθεὶς τὴν μεσημβρίαν, πλὴν εἴκοσι λεπτῶν, τῆς 21 Δεκεμβρίου, εἰς Λίβερπουλ, εἶχεν ἔτι καιρὸν μέχρι τῆς ὀγδόης ὥρας καὶ τεσσαράκοντα πέντε λεπτῶν, ὅπως ἐμφανισθῇ εἰς τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον, ἤτοι ἐννέα ὥρας καὶ δεκαπέντε λεπτά, τῷ ἐχρειάζοντο δὲ ἓξ μόνον ὧραι μέχρι Λονδίνου.

Ἂν τις τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσήρχετο εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ τελωνείου, ἤθελεν εὕρει τὸν κ.

* Ἕνεκα τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ ἀνανταποδότου λογοπαιγνίου, ὅπερ ὑπαινίσσεται καὶ ἡ ἐν πρωτοτύπῳ ἐπιγραφὴ τοῦ κεφαλαίου τούτου, ἠλλάγη αὕτη κατ' ἀνάγκην.
Σ. τ. Μ.

Φὸγ ἀκίνητον, καθήμενον ἐπί τινος ξυλίνου σκάμνου, ἀτάραχον καὶ ἀόργητον. Ἄγνωστον ἂν ἐνεκαρτέρει, ἀλλὰ καὶ ἡ τελευταία του αὕτη ἀτυχία δὲν ἐφαίνετο τοὐλάχιστον ὅτι τὸν συνεκίνησεν. Εἶχεν ἄρά γε συγκεντρωθῆ ἐν τῇ ψυχῇ του μυχία τις λύσσα ἐξ ἐκείνων, αἵτινες εἰσὶ φοβεραὶ διότι καταστέλλονται, καὶ ἐκρήγνυνται τέλος ἀκατάσχετοι τὴν ἐσχάτην στιγμήν; Ἄγνωστον. Ἀλλ' ὁ κ. Φιλέας Φὸγ ἔμενεν ἐκεῖ ἥσυχος, καὶ ἀναμένων. . . τί; Ἤλπιζεν ἔτι; Ἐπίστευεν ἔτι εἰς τὴν ἐπιτυχίαν, ὅτε ἡ θύρα τῆς φυλακῆς ἐκλείσθη ὀπίσω του;

Ὅπως δήποτε ὁ κ. Φὸγ ἀπέθηκεν ἐπιμελῶς τὸ ὡρολόγιόν του ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ παρετήρει βαδίζοντας τοὺς δείκτας. Οὐδεὶς λόγος ἐξήρχετο τῶν χειλέων του, ἀλλὰ τὸ βλέμμα του ἦτο παραδόξως ἀτενές.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ θέσις του ἦτο δεινή, καὶ διὰ τοὺς μὴ δυναμένους ν' ἀναγνώσωσιν ἐν τῇ συνειδήσει ἐκείνῃ συνωψίζετο εἰς τὸ ἑξῆς δίλημμα:

Ἂν μὲν ἦτο τίμιος ἄνθρωπος ὁ Φιλέας, ἦτο κατεστραμμένος.

Ἂν δὲ ἦτο ἄτιμος, ἦτο εἰς τὰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης.

Διενοήθη ἄρά γε τότε νὰ φύγῃ; Ἐσκέφθη ν' ἀναζητήσῃ δυνατήν τινα ἔξοδον ἐκ τῆς φυλακῆς ἐκείνης; Ἠδύνατό τις ἀληθῶς νὰ τὸ πιστεύσῃ, διότι ἦλθε στιγμή, καθ' ἣν περιῆλθε τὸ δωμάτιον. Ἀλλ' ἡ θύρα ἦτο στερεῶς κεκλεισμένη, καὶ τὰ παράθυρα ἔφρασσον ῥάβδοι σιδηραῖ. Ἐκάθισε τότε πάλιν, ἐξήγαγε τοῦ κόλπου του τὸ δρομολόγιον τῆς ὁδοιπορίας του, καὶ ὑπὸ τὴν γραμμὴν ἥτις περιεῖχε τὰς λέξεις:

21 Δεκεμβρίου, Σάββατον, Λίβερπουλ.

προσέθηκεν:

Ὀγδοηκοστὴ ἡμέρα, 11, 40 π. μ.

καὶ ἀνέμεινεν.

Ἡ πρώτη ὥρα ἐσήμανε τότε εἰς τὸ ὡρολόγιον τοῦ τελωνείου, ὁ δὲ κ. Φὸγ παρετήρησεν, ὅτι τὸ ἰδικόν του προέτρεχε κατὰ δύο λεπτά.

Κατόπιν ἐσήμανεν ἡ δευτέρα! Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δέ, ὅτι καὶ τότε ἔτι ἐπέβαινε ταχείας ἁμαξοστοιχίας, ἠδύνατο πάντοτε νὰ φθάσῃ εἰς Λονδῖνον καὶ τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον πρὸ τῆς ὀγδόης ὥρας καὶ τριῶν τετάρτων τῆς ἑσπέρας. Τότε τὸ μέτωπόν του συνωφρυώθη μικρόν. . . .

Κατὰ τὴν δευτέραν ὥραν καὶ τριάκοντα τρία λεπτὰ θόρυβος ἀντήχησεν ἔξω, καὶ πάταγος θυρῶν ἀνοιγομένων. Ἠκούσθη δὲ συγχρόνως τοῦ Πονηρίδου καὶ τοῦ Φὶξ ἡ φωνή.

Τὸ βλέμμα τοῦ Φιλέα Φὸγ ἤστραψεν ἐπὶ στιγμήν.

Ἡ θύρα τοῦ φυλακείου ἠνοίχθη, καὶ ὁ Φὸγ εἶδε τὴν κ. Ἀουδά, τὸν Πονηρίδην καὶ τὸν Φὶξ, οἵτινες ὥρμησαν πάντες πρὸς αὐτόν.

Ὁ Φὶξ ἐπνευστία, εἶχεν ἄτακτον τὴν κόμην . . . δὲν ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ.

— Κύριε, ἐψιθύρισε, . . . κύριε. . . συγγνώμην. . . ὁμοιότης λυκηρά. . . Ὁ κλέπτης συνελήφθη... πρὸ τριῶν ἡμερῶν... εἶσθε ἐλεύθερος!

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἦτο ἐλεύθερος!

Ἐπορεύθη τότε πρὸς τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα, ἠτένισεν ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα, καὶ ἐκτελῶν τὴν μόνην ἐπὶ ζωῆς του ταχεῖαν κίνησιν, ἔφερε τοὺς δύο του βραχίονας πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ὑψῶν τοὺς δύο του γρόνθους δι' ἀκριβείας αὐτομάτου, κατήνεγκεν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δυστυχοῦς ἀστυνομικοῦ πράκτορος.

— Ἄ! ἡ ψυχή μου τὸ καταχάρηκε! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης. Νὰ ἀγγλικαὶς γροθιαὶς μὲ ὑπόληψιν!

Ὁ Φὶξ, κυλισθεὶς χαμαί, οὐδὲ λέξιν ἐπρόφερεν. Ἤξιζεν ὅ,τι ἔπαθε.

Ὁ Φὸγ ὅμως, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Πονηρίδης κατέλιπον πάραυτα τὸ τελωνεῖον, καὶ ἐπιβάντες ἁμάξης μετέβησαν ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τοῦ Λίβερπουλ.

Ὁ Φιλέας ἠρώτησεν, ἂν ἦτο ἑτοίμη ταχεῖά τις ἁμαξοστοιχία διὰ Λονδῖνον. Ἦτο δευτέρα ὥρα καὶ τεσσαράκοντα λεπτά... τὸ δὲ ταχὺ ζεῦγμα εἶχεν ἀναχωρήσει πρὸ τριάκοντα πέντε λεπτῶν!

Ὁ Φιλέας Φὸγ παρήγγειλε τότε εἰδικὴν ἁμαξοστοιχίαν.

Πολλαὶ ταχεῖαι ἁμαξοστοιχίαι διετέλουν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ θέρμανσιν· ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ὑπηρεσίας ἡ εἰδικὴ ἁμαξοστοιχία δὲν κατώρθωσε νὰ καταλίπῃ τὸν σταθμὸν πρὸ τῆς τρίτης ὥρας.

Οὕτω δὲ κατὰ τὰς τρεῖς ὁ Φιλέας Φὸγ, ἀφοῦ εἶπεν ἰδιαιτέρως λέξεις τινας πρὸς τὸν μηχανικὸν περὶ ἀμοιβῆς τινος, ἣν ἠδύνατο νὰ κερδήσῃ, ἐταχυπόρει εἰς Λονδῖνον, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς νεαρᾶς γυναικὸς καὶ τοῦ πιστοῦ ὑπηρέτου του.

Ἐντὸς πέντε καὶ ἡμισείας ὡρῶν ἔπρεπε νὰ διανυθῇ τὸ μεταξὺ Λίβερπουλ καὶ Λονδίνου διάστημα. Τὸ πρᾶγμα ἦτο δυνατὸν καὶ κατορθωτόν, ἂν ἡ ὁδὸς ἦν ἐλευθέρα καθ' ὅλον της τὸ μῆκος. Ἀλλ' ἐμπόδια ἀναπόφευκτα ἐβράδυναν τὸν δρόμον, καὶ ὅτε ὁ εὐπατρίδης ἀφίκετο εἰς τὸν σταθμόν, πάντα τοῦ Λονδίνου τὰ ὡρολόγια ἐσήμαινον ἐννέα παρὰ δέκα.

Οὕτω δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ, ἐκτελέσας τὴν περὶ τὴν γῆν περίοδόν του, ἐπανέκαμπτεν ὑστερῶν κατὰ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας.

Εἶχε χάσει τὸ στοίχημα!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

Καθ' ὃ ὁ Πονηρίδης ἐκτελεῖ τὴν παραγγελίαν τοῦ κυρίου του πρὶν ἢ οὗτος τὴν ἐπαναλάβῃ.

Τὴν ἐπαύριον οἱ κάτοικοι τῆς Σέβιλλ-Ῥόου ἤθελον μεγάλως ἐκπλαγῆ, ἂν τις ἐβεβαίου αὐτούς, ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχεν ἐπανέλθει εἰς τὴν κατοικίαν του. Θύραι καὶ παράθυρα ἦσαν κατάκλειστα, οὐδεμία δ' ἐξωτερικῶς ἐφαίνετο μεταβολή.

Ὁ Φιλέας Φὸγ, ἅμα καταλιπὼν τὸν σταθμόν, παρήγγειλεν εἰς τὸν Πονηρίδην ν' ἀγοράσῃ ὀλίγα τρόφιμα καὶ μετέβη εἰς τὸν οἰκόν του. Ἀπεδέξατο δὲ ἐν πάσῃ τῇ συνήθει αὐτοῦ ἀταραξίᾳ τὸ δυστύχημά του. Νὰ καταστραφῇ ἐντελῶς! καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὸν ἀνόητον ἐκεῖνον ἀστυνομικὸν πράκτορα! Βαδίσας ἀσφαλῶς καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν μακρὰν ὁδοιπορίαν, ἀνατρέψας μυρία ἐμπόδια, μυρίους ἀψηφίσας κινδύνους, εὐκαιρήσας μάλιστα καὶ ν' ἀγαθοεργήσῃ καθ' ὁδόν... νὰ ἀποτύχῃ ἔπειτα εἰς τὸ τέρμα, προσκόπτων εἰς βίαν κτηνώδη, ἣν οὔτε νὰ προΐδῃ οὔτε νὰ καταπολεμήσῃ ἠδύνατο! Τὸ πρᾶγμα ἀληθῶς ἦτο φοβερόν. Ἐκ τῆς μεγάλης χρηματικῆς ποσότητος, ἣν εἶχε παραλάβει μεθ' ἑαυτοῦ ἀναχωρῶν, ἀσήμαντον μόλις τῷ ἀπέμενεν ὑπόλοιπον. Μόνην περιουσίαν εἶχε πλέον τὰς παρὰ τῷ τραπεζίτῃ Βάριγγ κατατεθειμένας εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν, καὶ ταύτας δὲ ὤφειλεν εἰς τοὺς κερδήσαντας συνεταίρους του. Μετὰ τόσας δαπάνας, δὲν θὰ τὸν ἐπλούτιζε βεβαίως τὸ στοίχημα, πιθανὸν δὲ ἦτο, ὅτι οὐδ' ἐπεζήτει κἂν νὰ πλουτήσῃ—στοιχηματίσας χάριν τῆς τιμῆς καὶ μόνης,—ἀλλ' ἡ ἀπώλεια ὅμως τοῦ στοιχήματος τὸν κατέστρεφε καθ' ὁλοκληρίαν. Ἄλλως δὲ εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει περὶ τοῦ πρακτέου.

Ἓν δωμάτιον τῆς οἰκίας διετέθη ὑπὲρ τῆς κ. Ἀουδά, ἥτις ἐν πλήρει ἀπογνώσει διατελοῦσα, ἐννόησεν ἔκ τινων λόγων τοῦ κ. Φὸγ, ὅτι ἐμελέτα τι ἀπαίσιον.

Γνωστὸν εἶνε, εἰς ποῖον ἀξιοθρήνητον τέλος καταντῶσι πολλάκις οἱ ὑπὸ τὸ κράτος δυσαπαλλάκτου τινὸς ἰδέας διατελοῦντες μονομανεῖς Ἄγγλοι. Διὰ τοῦτο δὲ ὁ Πονηρίδης, χωρὶς νὰ φαίνεται, ἐπετήρει τὸν κύριόν του.

Ἐν πρώτοις ὅμως ὁ χρηστὸς νέος εἶχεν ἀναβῇ εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἵνα σβέσῃ τὸ ἀπὸ ὀγδοήκοντα ἤδη ἡμερῶν καῖον φωταέριον. Εὑρὼν ἐν τῷ γραμματοκιβωτίῳ λογαριασμόν τινα τῆς τοῦ φωταερίου Ἑταιρίας, διελογίσθη ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ παύσῃ ἡ δαπάνη ἐκείνη, ἥτις αὐτὸν μόνον ἐπεβάρυνεν.

Οὕτω παρῆλθεν ἡ νύξ.

Ὁ κ. Φὸγ κατεκλίθη, ἀλλ' ἐκοιμήθη ἄρά γε; Ἡ κ. Ἀουδὰ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν κατώρθωσε νὰ ἀναπαυθῇ. Ὁ δὲ Πονηρίδης, ἠγρύπνησεν ὡς κύων παρὰ τὴν θύραν τοῦ κυρίου του.

Τὴν ἐπαύριον ὁ κ. Φὸγ τὸν ἐκάλεσε καὶ τῷ παρήγγειλε διὰ βραχέων νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ προγεύματος τῆς κ. Ἀουδά. Τὸ κατ' αὐτόν, τοῦ ἤρκει ἓν κύπελλον τεῖου καὶ μία φρυγανιά. Παρεκάλει δὲ τὴν κυρίαν Ἀουδὰ νὰ τὸν συγχωρήσῃ, ἂν δὲν παρίστατο εἰς τὸ πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμα, καθότι εἶχεν ἀνάγκην καιροῦ, ἵνα τακτοποιήσῃ τὰς ὑποθέσεις του. Τὸ ἑσπέρας δὲ μόνον ἔμελλε νὰ παρακαλέσει τὴν κ. Ἀουδὰ νὰ τῷ παράσχῃ στιγμῶν τινων ἀκρόασιν.

Ὁ Πονηρίδης, μαθὼν τὸ πρόγραμμα τῆς ἡμέρας, ἔργον εἶχε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς αὐτό. Ἐθεώρει δὲ τὸν κύριόν του, ἀπαθῆ πάντοτε, καὶ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου. Ἡ καρδία του ἦτο βαρύθυμος, καὶ ἡ συνείδησίς του ἐσπαράσσετο ὑπὸ τῶν ἐλέγχων, διότι ἑαυτόν, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, κατηγόρει ἐπὶ τῇ ἀνεπανορθώτῳ ἐκείνῃ συμφορᾷ. Βεβαίως! διελογίζετο, ἂν εἶχεν εἰδοποιήσει τὸν κ. Φὸγ, ἂν τῷ εἶχεν ἀποκαλύψει τὰ σχέδια τοῦ πράκτορος Φὶξ, δὲν θὰ τὸν παρελάμβανεν ἐκεῖνος μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Λίβερπουλ, καὶ τότε. . . .

Ὁ Πονηρίδης δὲν κατώρθωσε πλέον νὰ κρατηθῇ.

— Αὐθέντα μου! κύριε Φὸγ! ἀνέκραξε· καταρασθῆτέ με! ἐγὼ πταίω. . .

— Δὲν κατηγορῶ κανένα, ἀπήντησεν ἀταραχότατα ὁ Φιλέας Φὸγ. Πήγαινε!

Ὁ Πονηρίδης ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, καὶ μεταβὰς πρὸς τὴν κ. Ἀουδά, ἀνεκοίνωσεν αὐτῇ τὰ σχέδια τοῦ κυρίου του.

— Κυρία, προσέθηκεν, ἐγὼ δὲν εἶμαι τίποτε! Δὲν ἔχω κἀμμίαν ἐπιρροὴν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ αὐθέντου μου. Σεῖς ὅμως ἴσως. . .

— Ἐγώ; ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά. Κανεὶς δὲν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ κ. Φὸγ. Μήπως ἐννόησέ ποτε, ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη μου πρὸς αὐτὸν ἦτον ἑτοίμη νὰ ὑπερχειλήσῃ; Ἀνέγνωσέ ποτε ἐντὸς τῆς καρδίας μου; Φίλε μου, μὴ τὸν ἀφήσης. . . μηδὲ στιγμήν! Λέγεις ὅτι ἐξέφρασεν ἐπιθυμίαν νὰ μοῦ ὁμιλήσῃ ἀπόψε;

— Μάλιστα, κυρία. Θέλει βεβαίως νὰ ἐξασραλίσῃ τὸ μέλλον σας εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

— Ἂς περιμείνωμεν, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή, ἥτις ἀπέμεινε σκεπτική.

Οὕτω δὲ καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν κυριακὴν ὁ οἶκος τῆς Σέβιλ-Ῥόου διέμεινεν ὡς ἀκατοίκητος, καὶ πρῶτον τότε, ἀφ' ἧς κατῴκει ἐν αὐτῷ ὁ κ. Φιλέας Φὸγ, δὲν ἐξῆλθεν ἵνα μεταβῇ εἰς τὸν σύλλογόν του, ὅτε ἡ ἑνδεκάτη καὶ ἡμίσεια ἐσήμανεν ἀπὸ τοῦ ὡρολογίου τοῦ Κοινοβουλίου.

Ἄλλως δέ, πρὸς τί νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον; Οἱ συνέταιροί του δὲν τὸν ἀνέμενον βεβαίως πλέον. Ἀφοῦ τὴν προτεραίαν ἑσπέραν, κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ τεσσαράκοντα πέντε λεπτά, δὲν εἶχεν ἐμφανισθῆ ὁ Φιλέας Φὸγ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου, τὸ στοίχημά του εἶχε χαθῆ πλέον. Οὐδὲ εἶχε μάλιστα ἀνάγκην νὰ μεταβῇ εἰς τὸν τραπεζίτην του, ἵνα παραλάβῃ τὸ ποσὸν ἐκεῖνο τῶν εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν, καθότι οἱ ἐναντίοι του εἶχον εἰς χεῖράς των ἐπιταγὴν ὑπογεγραμμένην παρ' αὐτοῦ, καὶ ἤρκει ἁπλῆ ἀναγγελία πρὸς τὸν κ. Βάριγγ, ἵνα μεταγραφῇ ἡ ποσότης εἰς πίστωσιν τῶν κερδησάντων.

Ὁ κ. Φόγ ἐπομένως δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐξέλθῃ καὶ δὲν ἐξῆλθεν. Ἔμεινε δὲ ἐν τῷ δωματίῳ του, τακτοποιῶν τὰς ὑποθέσεις του. Ὁ Πονηρίδης δὲν ἔπαυσεν ἀναβαίνων καὶ καταβαίνων τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας, καὶ τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἡ ὥρα δὲν παρήρχετο. Ἠκροάζετο εἰς τὴν θύραν τοῦ κυρίου του, μηδόλως ἀναλογιζόμενος, ὅτι ἔπραττεν ἀδιακρισίαν, καὶ ἐθεώρει διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ κλείθρου, φανταζόμενος ὅτι ἦτο δικαίωμά του. Ὁ Πονηρίδης ἐφοβεῖτο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν καταστροφήν τινα. Ἐνίοτε ἀνελογίζετο καὶ τὸν Φίξ, ἀλλ' αἱ περὶ αὐτοῦ ἰδέαι του εἶχον μεταβληθῆ, καὶ δὲν τὸν ᾐτιᾶτο πλέον. Εἶχεν ἀπατηθῆ καὶ ἐκεῖνος, ὡς πάντες, περὶ τοῦ Φιλέα Φόγ, καταδιώκων δὲ καὶ συλλαμβάνων αὐτόν, τὸ καθῆκόν του μόνον ἐξετέλει· ἐνῷ αὐτός, ὁ Πονηρίδης... Ἡ ἰδέα αὕτη τὸν κατέβαλλε, καὶ ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς ἄχθος τῆς γῆς.

Ὅτε δὲ τέλος ἡ μόνωσις ηὔξανε τὴν ἀπόγνωσιν καὶ τὴν δυστυχίαν τοῦ Πονηρίδου, ἔκρουεν οὗτος εἰς τὴν θύραν τῆς κ. Ἀουδά, εἰσήρχετο εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἐκάθητο σιωπηλὸς εἴς τινα γωνίαν, καὶ ἐθεώρει τὴν σκεπτικὴν πάντοτε νεαρὰν γυναῖκα.

Περὶ τὴν ἑβδόμην καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς ἑσπέρας ὁ κ. Φὸγ ἠρώτησεν, ἂν ἡ κ. Ἀουδὰ ἠδύνατο νὰ τὸν δεχθῇ, καὶ μετά τινας στιγμὰς ἦσαν οἱ δύο μόνοι ἐντὸς τοῦ δωματίου της.

Ὁ κ. Φόγ, λαβὼν ἕδραν, ἐκάθισεν ἐγγὺς τῆς ἑστίας, ἀπέναντι τῆς κ. Ἀουδά· τὸ δὲ πρόσωπόν του οὐδεμίαν ἐνέφαινε συγκίνησιν. Ἦτο ἀπαθὴς καὶ ἀτάραχος ἐπιστρέψας, ὡς ἀτάραχος ἦτο καὶ ἀπαθὴς ἀναχωρῶν.

Μείνας ἐπὶ πέντε λεπτὰ σιωπηλός, ὕψωσε τέλος τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν κ. Ἀουδά, καὶ εἶπε:

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ὅτι σᾶς ἔφερα εἰς τὴν Ἀγγλίαν;

— Ἐγώ, κύριε Φόγ!... ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή, καταστέλλουσα τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας της.

— Συγχωρήσατέ μου, σᾶς παρακαλῶ, νὰ τελειώσω, ὑπέλαβεν ὁ κ. Φόγ. Ὅτε διενοήθην νὰ σᾶς παρασύρω μακρὰν τῆς χώρας ἐκείνης, ἥτις ἦτο διὰ σᾶς τόσον ἐπικίνδυνος, ἤμην πλούσιος, καὶ σκοπὸν εἶχα νὰ θέσω εἰς διάθεσίν σας ἓν μέρος τῆς περιουσίας μου. Ἡ ζωή σας θὰ καθίστατο οὕτω εὐτυχὴς καὶ ἀνεξάρτητος. Σήμερον ὅμως εἶμαι κατεστραμμένος.

— Τὸ γνωρίζω, κύριε Φόγ, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή. Ἀλλὰ σᾶς ἐρωτῶ καὶ ἐγώ: Μὲ συγχωρεῖτε ὅτι σᾶς παρηκολούθησα, καὶ—τίς οἶδε—συνετέλεσα ἴσως εἰς τὴν καταστροφήν σας, βραδύνουσα τὴν ὁδοιπορίαν σας;

— Δὲν ἦτο δυνατόν, κυρία, νὰ μείνετε εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ἡ σωτηρία σας δὲν ἠσφαλίζετο, ἂν δὲν ἀπεμακρύνεσθε ἀπὸ τοὺς φανατικοὺς ἐκείνους τόσον, ὥστε νὰ μὴ δύνανται πλέον νὰ σᾶς συλλάβωσι.

— Λοιπόν, κύριε Φόγ, ὑπέλαβεν ἡ κ. Ἀουδά, δὲν ἠρκέσθητε μόνον ὅτι μ' ἐσώσατε ἀπὸ φοβερὸν θάνατον, ἀλλ' εἴχετε σκοπὸν καὶ ν' ἀσφαλίσητε τὸ μέλλον μου ἐπὶ τῆς ξένης γῆς;

— Ναί, κυρία, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ, ἀλλὰ ἡ τύχη ἐτράπη ἐναντίον μου. Οὐχ ἧττον σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ διαθέσω ὑπὲρ ὑμῶν τὰ ὀλίγα λείψανα τῆς περιουσίας μου.

— Ἀλλὰ σεῖς, κύριε Φόγ, σεῖς, τί θὰ γείνετε;

— Ἐγὼ κυρία, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ εὐπατρίδης, δὲν χρειάζομαι τίποτε.

— Πλὴν πῶς ἀποβλέπετε εἰς τὸ μέλλον σας, κύριε;

— Ὅπως πρέπει ν' ἀποβλέπω, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Ὅπως δήποτε ἄνθρωπος ὡς σεῖς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ περιπέσῃ εἰς ἔνδειαν. Οἱ φίλοι σας...

— Δὲν ἔχω φίλους, κυρία.

— Οἱ συγγενεῖς σας...

— Δὲν ἔχω πλέον συγγενεῖς.

— Τότε σᾶς λυποῦμαι, κ. Φόγ, διότι ἡ μόνωσις εἶνε φοβερά! Πῶς λοιπόν; δὲν ἔχετε μίαν καρδίαν νὰ ἐκχύσετε τὰς λύπας σας; Λέγουν ἐν τούτοις ὅτι ἡ δυστυχία συμμεριζομένη γίνεται ἐλαφροτέρα...

— Τὸ λέγουν, κυρία.

— Κύριε Φόγ, εἶπε τότε ἡ κ. Ἀουδά, ἐγειρομένη καὶ τείνουσα τὴν χεῖρά της εἰς τὸν εὐπατρίδην, μὲ θέλετε καὶ συγγενῆ καὶ φίλην συγχρόνως; Μὲ θέλετε γυναῖκά σας;

Πρὸς ταῦτα ἠγέρθη ἀμέσως καὶ ὁ κ. Φόγ. Οἱ ὀφθαλμοί του ἐρωτοβόλουν ἀσυνήθως καὶ τὰ χείλη του ἔτρεμον. Ἡ κ. Ἀουδὰ ἐθεώρει αὐτόν· ἡ εἰλικρίνεια δὲ καὶ ἡ εὐθύτης, ἡ σταθερότης καὶ ἡ γλυκύτης συνάμα τοῦ ὡραίου ἐκείνου βλέμματος εὐγενοῦς γυναικός, τολμώσης τὰ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἐκείνου, εἰς ὃν τὰ πάντα ὤφειλε, τὸν κατέπληξαν πρῶτον, καὶ ὕστερον τὸν συνεκίνησαν. Ἐκλεισεν ἐπί τινας στιγμὰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἵν' ἀποφύγῃ τὴν περαιτέρω ἐπίδρασιν τοῦ βλέμματος ἐκείνου... Ὅτε δὲ τοὺς ἤνοιξε πάλιν,

— Σᾶς ἀγαπῶ! εἶπεν ἁπλῶς. Ναί, μὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ μὰ τὰ ἱερώτερα τοῦ κόσμου, σᾶς ἀγαπῶ... Εἶμαι ἰδικός σας...

— Ἀ!.. ἀνέκραξεν ἡ κ. Ἀουδά, φέρουσα τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν της.

Ὁ Πονηρίδης προσεκλήθη εὐθύς, καὶ προσέδραμε πάραυτα, ἐνῷ ὁ κ. Φὸγ ἐκράτει ἔτι διὰ τῶν χειρῶν του τὴν χεῖρα τῆς κ. Ἀουδά. Ἐννόησε δὲ πάραυτα τὰ συμβαίνοντα, καὶ ἡ εὐρεῖα του μορφὴ ἠκτινοβόλησεν ὡς ὁ μεσουρανῶν ἥλιος τῶν τροπικῶν.

Ὁ κ. Φὸγ τὸν ἠρώτησεν, ἂν δὲν ἦτο ἀργὰ νὰ προσκληθῇ ὁ αἰδεσιμώτατος πατὴρ Σαμουήλ, ἱερεὺς τῆς ἐνορίας.

Ὁ Πονηρίδης ἐμειδίασεν ἱλαρώτατον μειδίαμα, καὶ

— Ποτέ, εἶπε, δὲν εἶνε ἀργά.

Ἡ ὥρα ἦτο ὀκτὼ παρὰ πέντε.

— Δι' αὔριον λοιπόν, δευτέραν! εἶπε.

— Δι' αὔριον δευτέραν; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ, προβλέπων τὴν νεαρὰν γυναῖκα.

— Δι' αὔριον δευτέραν! ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά.

Ὁ Πονηρίδης ἀνεχώρησε δρομαῖος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΣΤ'

Ὁ Φιλέας Φὸγ ὑπερτιμᾶται καὶ πάλιν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ.

Καιρὸς εἶν' ἐνταῦθα νὰ διηγηθῶμεν, ὁποία ἐπῆλθε τροπὴ τῆς κοινῆς γνώμης ἐν τῷ Ἡνωμένῳ Βασιλείῳ, ὅτε ἐγνώσθη ἡ σύλληψις τοῦ ἀληθοῦς κλέπτου τῆς Ἀγγλικῆς Τραπέζης,—καλουμένου Ἰακώβου Στράνδ—γενομένη τὴν 17 Δεκεμβρίου ἐν Ἐδιμβούργῳ.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν ὁ Φιλέας Φὸγ ἦτο κακοῦργος, καταδιωκόμενος ἐκ παντὸς τρόπου ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας, ἤδη δὲ καθίστατο ἐντιμότατος εὐπατρίδης, ἐκτελῶν μαθηματικῶς τὴν παράδοξον αὐτοῦ περιοδείαν.

Ὁποῖον ἀποτέλεσμα, καὶ ὁποῖος ὁ τῶν ἐφημερίδων πάταγος! Πάντες οἱ ὑπὲρ ἢ κατὰ στοιχηματίσαντες, οἵτινες εἶχον ἤδη λησμονήσει τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην, ἀνεφαίνοντο ἤδη ὡσεὶ διὰ μαγείας, καὶ πᾶσαι αἱ παλαιαὶ συναλλαγαὶ ἀπέκτων νέον κῦρος. Πᾶσαι αἱ ὑποχρεώσεις ἀνεβίουν, καί, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσωμεν, τὰ στοιχήματα ἐπανελήφθησαν μανιωδέστερον. Τὸ ὄνομα τοῦ Φιλέα Φὸγ εἶχε πάλιν ὑπερτίμησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Οἱ ἐκ τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου πέντε συνέταιροι τοῦ εὐπατρίδου διήγαγον τὰς τρεῖς ἐκείνας ἡμέρας μετά τινος ἀνησυχίας βλέποντες ἀναδύοντα ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα τὸν Φιλέαν Φόγ, ὃν εἶχον λησμονήσει. Ποῦ ἄρά γε εὑρίσκετο οὗτος τὴν στιγμὴν ἐκείνην; Τὴν δεκάτην ἑβδόμην Δεκεμβρίου, ἡμέραν τῆς συλλήψεως τοῦ Στράνδ, εἶχον παρέλθει ἑβδομήκοντα ἓξ ἡμέραι ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Φόγ, καὶ οὐδεμία ἐν τούτοις ὑπῆρχεν εἴδησις περὶ αὐτοῦ. Εἶχεν ἀπολεσθῆ; εἶχε παραιτηθῆ τῆς πάλης; ἢ ἐξηκολούθει τὴν περιοδείαν του κατὰ τὸ συμπεφωνημένον δρομολόγιον, καὶ τὸ Σάββατον τῆς 21 Δεκεμβρίου ἔμελλε νὰ ἐπιφανῇ, ὡς ὁ θεὸς τῆς ἀκριβείας, εἰς τὴν φλιὰν τῆς αἰθούσης τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου;

Ἐν ἀπεριγράπτῳ ἀγωνίᾳ διεβίωσε κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας ἅπας ἐκεῖνος ὁ κόσμος τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας. Τηλεγραφήματα ἐστάλησαν εἰς Ἀσίαν καὶ Ἀμερικήν, ζητοῦντα πληροφορίας περὶ τοῦ Φιλέα Φόγ, ἀπόστολοι ἐξεπέμποντο νυχθημερὸν εἰς ἐπιτήρησιν τῆς οἰκίας τῆς Σέβιλ-Ῥόου, ... ἀλλ' οὐδὲν ἐγνώσθη. Ἡ ἀστυνομία αὐτὴ δὲν ἐγνώριζε πλέον τί εἶχεν ἀπογείνει ὁ πράκτωρ Φίξ, ὅστις τοσοῦτον ἀτυχῶς εἶχε παρακολουθήσει ἴχνη πεπλανημένα. Πλὴν ταῦτα πάντα δὲν ἐμπόδισαν νέα καὶ μείζονα ἔτι στοιχήματα. Ὁ Φιλέας Φόγ, δίκην ἵππου δρομέως, ἔφθανεν εἰς τὴν ἐσχάτην στροφήν, καὶ δὲν ἐτιμᾶτο πλέον ἑκατόν, ἀλλ' εἴκοσι, δέκα, πέντε μόνον· μόνος δὲ ὁ παραλυτικὸς λόρδος Ἄβερμαλ ἐστοιχηματίζεν ὑπὲρ αὐτοῦ εἰς τὸ ἴσον.

Οὕτω τὴν ἑσπέραν τοῦ σαββάτου ὑπῆρχε πλῆθος πυκνὸν ἐν τῇ Παίλ-Μαίλ καὶ ταῖς πλησίον ὁδοῖς· ἤθελέ τις δὲ τὸ ὑπολάβει στῖφος μεσιτῶν, σταθμευόντων οὕτως εἰπεῖν πέριξ τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου. Ἡ συγκοινωνία εἶχε διακοπῆ· ἔριδες καὶ φιλονεικίαι συνετάρασσον τοὺς ὁμίλους, καὶ αἱ τρέχουσαι τιμαὶ τοῦ «Φιλέα Φὸγ» ἐξεφωνοῦντο μεγαλοφώνως, ὡς αἱ τῶν ἀγγλικῶν χρεωγράφων. Οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες μετὰ κόπου πολλοῦ κατώρθουν νὰ συγκρατῶσι τὸν ὄχλον, καθ' ὅσον δὲ προσήγγιζεν ἡ ὥρα τῆς συμπεφωνημένης ἀφίξεως τοῦ Φόγ, ἡ συγκίνησις ηὔξανε κατὰ φοβερὰς διαστάσεις.

Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην οἱ πέντε ἑταῖροι τοῦ εὐπατρίδου εἶχον συνέλθει ἀπὸ τῆς ἑνάτης ὥρας εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου, καὶ πάντες, οἱ δύο τραπεζῖται, Ἰωάννης Σούλλιβαν καὶ Σαμουὴλ Φάλλεντιν, ὁ μηχανικὸς Ἀνδρέας Σιτούαρτ, ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ, διαχειριστὴς τῆς ἀγγλικῆς Τραπέζης, καὶ ὁ ζυθοποιὸς Θωμᾶς Φλάναγαν, ἀνέμενον ἐναγωνίως.

Καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ὡρολόγιον τῆς μεγάλης αἰθούσης ἔδειξε τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ εἰκοσιπέντε λεπτά, ὁ Ἀνδρέας Σιτούαρτ ἐγερθεὶς εἶπε:

— Κύριοι, ἐντὸς εἴκοσι λεπτῶν λήγει ἡ προθεσμία, ἥτις συνεφωνήθη μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Φιλέα Φόγ.

— Τί ὥραν ἔφθασεν ἡ τελευταία ἀμαξοστοιχία τοῦ Λίβερπουλ, ἠρώτησεν ὁ Φλάναγαν.

— Εἰς τὰς ἑπτὰ καὶ εἰκοσιτρία ἀπήντησεν ὁ Ῥάλφ, καὶ ἡ ἑπομένη φθάνει τὰ μεσάνυκτα καὶ δέκα.

— Λοιπόν, κύριοι, ἐπανέλαβεν ὁ Στίουαρτ, ἂν ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχε φθάσει μὲ τὴν ἀμαξοστοιχίαν τῶν ἑπτὰ καὶ εἰκοσιτριῶν, θὰ ἦτον ἤδη ἐδῶ. Ἠμποροῦμεν λοιπὸν νὰ θεωρήσωμεν τὸ στοίχημά μας ὡς κερδημένον.

— Ἂς περιμείνωμεν, καὶ μὴ βιαζώμεθα, ἀπήντησεν ὁ Σαμουὴλ Φάλλεντιν. Ἠξεύρετε, ὅτι ὁ φίλος μας εἶνε ὁ παραδοξότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Ἡ ἀκρίβειά του εἶνε γνωστή· δὲν φθάνει ποτὲ γρηγορώτερα οὔτε ἀργότερα, καὶ διόλου δὲν ἤθελα ἐκπλαγῆ, ἂν τὸν ἐβλέπομεν ἔξαφνα νὰ φανῇ τὴν τελευταίαν στιγμήν.

— Ἐγὼ ὅμως, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας Σιτούαρτ, νευρικὸς ὡς πάντοτε, καὶ νὰ τὸν ἔβλεπα δὲν θὰ τὸ ἐπίστευα.

— Τῇ ἀληθείᾳ, ὑπέλαβεν ὁ Φλάναγαν, τὸ σχέδιον τοῦ Φὸγ ἦτο παραφροσύνη. Ὅσον ἀκρι-

βής καὶ ἂν ἦνε, δὲν θὰ κατώρθωσε νὰ ἀποφύγῃ βραδύτητας ἀνεπροδράστους, ἤρκει δὲ μία καὶ μόνη βραδύτης δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν διὰ νὰ ματαιώσῃ τὸ ταξείδιόν του.

— Ἐκτὸς τούτου, προσέθηκεν ὁ Ἰωάννης Σούλλιβαν, μὴ λησμονεῖτε, ὅτι οὐδεμίαν εἴδησιν ἐλάβομεν περὶ τοῦ φιλο μας, μολονότι παντοῦ ὑπάρχει τηλέγραφος.

— Ἔ ασε, κύριε, ὑπέλαβεν ὁ Σιτούαρτ, ἔχασεν ὁριστικῶς. Ἔπειτα, γνωρίζετε ὅτι ἡ *Κίνα*, τὸ μόνον ἀτμόπλοιον διὰ τοῦ ὁποίου ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἐγκαίρως εἰς Λίβερπουλ, ἔφθασε χθές. Ἰδοὺ δὲ ὁ κατάλογος τῶν ἐπιβατῶν εἰς τὴν ἐφημερίδα· τὸ ὄνομα τοῦ Φιλέα Φὸγ δὲν ὑπάρχει. Καὶ ἂν λοιπὸν παραδεχθῶμεν, ὅτι τοῦ ἦλθαν ὅλα εὐνοϊκά, πάλιν ὁ φίλος μας θὰ εἶνε τὸ πολὺ πολὺ εἰς τὴν Ἀμερικήν. Ὑπολογίζων εἰς εἴκοσιν ἡμέρας τὴν καθυστέρησίν του, καὶ ὁ λόρδος Ἀβέρμαλ θὰ χάσῃ καὶ αὐτὸς τὰς πέντε του χιλιάδας λίρας.

— Δὲν εἶνε ζήτημα, ἀπήντησεν ὁ Ῥάλφ, καὶ αὔριον παρουσιάζομεν εἰς τοὺς Βάριγγ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ κ. Φόγ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ ὡρολόγιον τῆς αἰθούσης ἐσήμαινε ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα λεπτά.

— Πέντε λεπτὰ ἀκόμη, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας Σιτούαρτ.

Οἱ πέντε ἑταῖροι ἐθεώρησαν ἀλλήλους, καὶ πρέπει τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας των εἶχον κάπως ἐπιταχυνθῆ, διότι τέλος πάντων, καὶ διὰ χονδροὺς παίκτας, τὸ παιγνίδιον ἦτο πάλιν χονδρόν. Δὲν ἤθελον ὅμως νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν ταραχήν των, καὶ ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Φάλεντιν, ἐκάθισαν νὰ παίξωσι.

— Δὲν θὰ ἔδιδα τὰς τέσσαρας χιλιάδας λίρας, τὰς ὁποίας κερδίζω ἀπὸ τὸ στοίχημα, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας Στίουαρτ καθήμενος, οὐδ' ἐὰν μ' ἔδιδαν τρεῖς χιλιάδας ἐνακοσίας ἐνενήντα ἐννέα!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ ὡρολόγιον ἐδείκνυεν ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα δύο λεπτά.

Οἱ παῖκται ἐκάθισαν περὶ τὴν τράπεζαν, ἀλλ' ἑκάστην στιγμὴν ἔστρεφον τὰ βλέμματα πρὸς τὸ ἐκκρεμές. Ὅσον δὲ βέβαιοι καὶ ἂν ἦσαν, δύναταί τις νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι οὐδέποτε λεπτὰ τοῖς ἐφάνησαν τόσον βραδέως παρερχόμενα.

— Ὀκτὼ καὶ σαράντα τρία, εἶπεν ὁ Φλάναγαν, κόπτων τὰ χαρτία, ἅτινα προέθετο αὐτῷ ὁ Ῥάλφ.

Στιγμὴ σιωπῆς ἐπῆλθε τότε, καὶ βαθυτάτη ἡσυχία ἐπεκράτησεν ἐν τῇ εὐρείᾳ αἰθούσῃ. Ἔξω ὅμως ἠκούετο ὁ θόρυβος τοῦ πλήθους, καὶ ὀξεῖαι πολλάκις ὑπὲρ αὐτὸν κραυγαί. Τὸ ἐκκρεμὲς τοῦ ὡρολογίου ἔλλιπτε τὰ δευτερόλεπτα μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, καὶ ἕκαστος τῶν παικτῶν ἠδύνατο νὰ τ' ἀριθμῇ.

— Ὀκτὼ καὶ σαράντα τέσσαρα! εἶπεν ὁ Ἰωάννης Σούλλιβαν διὰ φωνῆς ἐλεγχούσης ἀκουσίαν συγκίνησιν.

Ἓν ἔτι λεπτὸν καὶ τὸ στοίχημα ἐκερδαίνετο. Ὁ Ἀνδρέας Σιτούαρτ καὶ οἱ ἑταῖροί του δὲν ἔπαιζον πλέον. Ἀφέντες τὰ χαρτία, ἠρίθμουν τὰ δευτερόλεπτα.

Εἰς τὸ τεσσαρακοστὸν δευτερόλεπτον... ἡσυχία! εἰς τὸ πεντηκοστόν... ἡσυχία ἐπίσης.

Εἰς τὸ πεντηκοστὸν ὅμως πέμπτον ἠκούσθη ἔξω πάταγος κεραυνώδης, χειροκροτήσεις, ζητωκραυγαί, καὶ βλασφημίαι τινὲς μεταξὺ αὐτῶν, παρατεινόμεναι ἐν ἀδιακόπῳ θορύβῳ.

Οἱ παῖκται ἠγέρθησαν.

Κατὰ τὸ πεντηκοστὸν δὲ καὶ ἕβδομον δευτερόλεπτον ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἠνοίχθη, καὶ πρὶν ἢ τὸ ἐκκρεμὲς κρούσῃ τὸ ἑξηκοστὸν δευτερόλεπτον, ἐφάνη ὁ Φιλέας Φόγ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ πλήθους ἐκμανοῦς, εἰσελάσαντος εἰς τὴν θύραν τοῦ συλλόγου, καὶ διὰ τῆς ἡσύχου φωνῆς του εἶπεν:

— Ἰδοὺ ἐγώ, κύριοι!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ'.

Ὅπου ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ οὐδὲν ἄλλο ἐκέρδησε περιοδεύων τὴν γῆν, ἢ μόνον τὴν εὐτυχίαν.

Μάλιστα. Ἦτο ὁ Φιλέας Φὸγ αὐτοπρόσωπος.

Ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης, ὅτι τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ πέντε λεπτὰ τῆς ἑσπέρας, — ἤτοι εἰκοσιπέντε περίπου ὥρας μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ὁδοιπόρων εἰς Λονδῖνον, ὁ Πονηρίδης εἶχεν ἐπιφορτισθῆ παρὰ τοῦ κυρίου του νὰ καλέσῃ τὸν αἰδεσιμώτατον Σαμουήλ, διὰ γάμον τινὰ μέλλοντα νὰ τελεσθῇ τὴν ἐπαύριον.

Ὁ Πονηρίδης ἀνεχώρησεν ἐνθουσιώδης, καὶ ταχεῖ τῷ ποδὶ μετέβη εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἱερέως, ὅστις δὲν εἶχεν ἔτι ἐπιστρέψει. Φυσικῷ τῷ λόγῳ ὁ Πονηρίδης ἀνέμεινεν, ἀλλ' ἀνέμεινεν εἴκοσιν ὅλα λεπτά.

Τέλος τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ τριάκοντα πέντε λεπτὰ ἐξῆλθε τῆς οἰκίας τοῦ ἱερέως, ἀλλ' ἐξῆλθεν ἄλλος ἐξ ἄλλου: ἄτακτον ἔχων τὴν κόμην, ἀσκεπής, τρέχων ἐκμανῶς ὡς οὐδέποτε ἔτρεχεν ἄνθρωπος, ἀνατρέπων τοὺς διαβάτας καὶ ἀναπηδῶν ὡς βόμβα ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων.

Ἐντὸς τριῶν λεπτῶν ἦτο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Σέβιλ-Ῥόου, κ' ἐνέσκηπτε πνευστιῶν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ κ. Φόγ.

Ἀδύνατον τοῦ ἦτο ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Αὐθέντα... ἐψιθύρισεν ὁ Πονηρίδης, γάμος... ἀδύνατον...

— Ἀδύνατον;

— Ἀδύνατον... αὔριον.

— Διατί;

— Διότι αὔριον... εἶνε κυριακή.

— Δευτέρα, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ!

— Ὄχι... σήμερον... σάββατον.

— Σάββατον; ἀδύνατον!

— Σάββατον, σάββατον! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης. Ἠπατήθητε μίαν ἡμέραν. Ἐφθάσαμεν εἰκοσιτέσσαρας ὥρας προτήτερα... ἀλλὰ δὲν μᾶς μένουν παρὰ δέκα μόνον λεπτά.

Καὶ ταῦτα λέγων ἔδραξε τὸν κυρίόν του ἀπὸ τὸν τράχηλον καὶ τὸν ἔσυρεν ἔξω ἀκατασχέτως. Ὁ δὲ Φόγ, ἀναρπαγεὶς οὕτω, πρὶν ἢ σκεφθῇ, κατέλιπε τὸ δωμάτιόν του, τὸν οἰκόν του, ἐπήδησεν ἐντὸς ἁμάξης, ὑπεσχέθη ἑκατὸν λίρας εἰς τὸν ἁμαξηλάτην, καὶ ἀφοῦ κατεπάτησε καθ' ὁδὸν δύο σκύλους καὶ συνεκρούσθη πρὸς πέντε ἁμάξας, ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον.

Τὸ ὡρολόγιον ἐδείκνυεν ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα πέντε, ὅτε εἰσῆλθεν ὁ Φόγ, περιοδεύσας τὴν γῆν ἐντὸς ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, καὶ κερδαίνων εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν!

Πῶς ὅμως ὁ τοσοῦτον ἀκριβὴς καὶ μικρολόγος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἐπλανήθη κατὰ μίαν ἡμέραν; Πῶς ἐνόμιζε, ὅτι ἦτο ἡ 21 τοῦ Δεκεμβρίου κατὰ τὴν εἰς Λονδῖνον ἀπόβασίν του, ἐνῷ ἦτο ἡ 20 μόνον, δηλαδὴ ἡ ἑβδομηκοστὴ ἐννάτη ἡμέρα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του;

Ἰδοὺ ὁ ἁπλούστατος λόγος τῆς πλάνης ταύτης.

Ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχε, *χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ*, κερδίσει μίαν ἡμέραν τῆς προθεσμίας του, μόνον καὶ μόνον διότι εἶχε διευθυνθῆ πρὸς ἀνατολάς, ὡς θὰ τὴν ἔχανε τοὐναντίον ἂν εἶχε διευθυνθῆ πρὸς δυσμάς. Βαδίζων πρὸς ἀνατολάς, ἐβάδιζεν ἐναντίον τῆς πορείας τοῦ ἡλίου, καὶ ἑπομένως αἱ ἡμέραι ἐμικρύνοντο δι' αὐτὸν κατὰ τέσσαρα λεπτὰ διὰ πᾶσαν μοῖραν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ περιφέρεια τῆς γῆς ἔχει τριακοσίας ἑξήκοντα μοίρας, αἱ μοῖραι αὗται πολλαπλασιαζόμεναι ἐπὶ τέσσαρα δίδουσιν ἀκριβῶς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, δηλ. τὴν ἀνεπαισθήτως κερδηθεῖσαν ἡμέραν. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἐνῷ ὁ Φιλέας Φόγ, βαίνων πρὸς ἀνατολάς, ἔβλεπε τὸν ἥλιον διερχόμενον διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ ὀγδοηκοντάκις, οἱ ἐν Λονδίνῳ ἀπομείναντες ἑταῖροι ἔβλεπον αὐτὸν ἑβδομήκοντα μόνον καὶ ἐννέα φοράς. Διὰ τοῦτο δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἥτις ἦτο σάββατον καὶ οὐχὶ κυριακή, ὡς ἐνόμιζεν ὁ κ. Φόγ, ἀνέμενον αὐτὸν οὗτοι ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦτο θὰ κατεδείκνυεν ἀμέσως τὸ περίφημον τοῦ Πονηρίδου ὡρολόγιον, ὅπερ εἶχε φυλάξει πάντοτε τὴν ὥραν τοῦ Λονδίνου, ἂν ἐπ' αὐτοῦ ἐσημειοῦντο οὐ μόνον αἱ ὧραι καὶ τὰ λεπτὰ ἀλλὰ καὶ αἱ ἡμέραι συγχρόνως.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐκέρδησε τὰς εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε δαπανήσει καθ' ὁδὸν δεκαεννέα περίπου χιλιάδας, τὸ χρηματικόν του ὄφελος ἦτο πάντῃ ἀσήμαντον. Οὐχ ἧττον, ὡς εἴπομεν, ὁ παράδοξος εὐπατρίδης δὲν εἶχεν ἐπιδιώξει διὰ τοῦ στοιχήματος χρήματα ἀλλὰ ἀγῶνας. Διένειμε μάλιστα τὰς ἀπολειφθείσας αὐτῷ χιλίας λίρας μεταξὺ τοῦ Πονηρίδου καὶ τοῦ Φίξ, καθ' οὗ δὲν ἐμνησικάκει πλέον. Διὰ τὴν τάξιν ὅμως, ἐκράτησεν ἐκ τοῦ μισθοῦ τοῦ ὑπηρέτου του τὴν ἀξίαν τῶν χιλίων ἐνεακοσίων εἴκοσι ὡρῶν φωταερίου, αἵτινες εἶχον δαπανηθῆ ἐξ ἀπροσεξίας του.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν ὁ κ. Φόγ, ἀπαθὴς καὶ φλεγματικὸς ὡς πάντοτε, ἔλεγεν εἰς τὴν κ. Ἀουδά.

— Ὁ γάμος αὐτὸς σᾶς εἶνε πάντοτε ἀρεστός, κυρία;

— Κύριε Φόγ, ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά, ἐγὼ πρέπει νὰ σᾶς ἀποτείνω αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν. Ἔσθε κατεστραμμένος καὶ τώρα εἶσθε πλούσιος.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἡ περιουσία αὕτη σᾶς ἀνήκει. Ἂν δὲν εἴχετε τὴν ἰδέαν αὐτοῦ τοῦ γάμου, ὁ ὑπηρέτης μου δὲν θὰ μετέβαινεν εἰς τοῦ ἱερέως, κ' ἐγὼ δὲν θὰ ἐμάνθανα τὴν πλάνην μου.

— Φίλτατε Φόγ!... εἶπεν ἡ νεαρὰ γυνή.

— Ἀγαπητὴ Ἀουδά! ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ γάμος ἐγένετο μετὰ τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὥρας, καὶ ὅτι ὁ Πονηρίδης, ἀκτινοβολῶν καὶ λάμπων, παρέστη ὡς παράνυμφος τῆς νεαρᾶς γυναικός. Αὐτὸς τὴν εἶχε σώσει, καὶ ἡ τιμὴ αὕτη τῷ ὠφείλετο.

Τὴν ἐπαύριον, ὅμως, ἅμα τῇ αὐγῇ, ὁ Πονηρίδης ἔκρουε παταγωδῶς εἰς τὴν θύραν τοῦ κυρίου του. Ἡ θύρα ἠνοίχθη, καὶ ὁ ἀπαθὴς εὐπατρίδης ἐπιφανεὶς ἠρώτησε:

— Τί τρέχει; Πονηρίδη;

— Τί τρέχει, αὐθέντα; Τρέχει, ὅτι πρὸ ὀλίγου ἔμαθα..

— Τί πρᾶγμα;

— Ὅτι ἠμπορούσαμεν νὰ κάμωμεν τὸν γῦρον τοῦ κόσμου εἰς ἑβδομήκοντα ὀκτὼ ἡμέρας μόνον.

— Βέβαια, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ, χωρὶς νὰ περάσωμεν τὰς Ἰνδίας· ἀλλ' ἂν δὲν ἐπερνούσαμεν τὰς Ἰνδίας δὲν θὰ ἐσώζαμεν τὴν κ. Ἀουδά, δὲν θὰ ἦτο σήμερον σύζυγός μου, καί...

Καὶ ὁ κ. Φὸγ ἔκλεισεν ἠρέμα τὴν θύραν.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Φιλέας Φὸγ ἐκέρδησε τὸ στοίχημά του, περιελθὼν τὴν γῆν ἐντὸς ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, καὶ μεταχειρισθεὶς πρὸς τοῦτο πᾶν μέσον μεταγωγικόν, ἀτμοκίνητα, σιδηροδρόμους, ἁμάξας, θυλακηγούς, ἐμπορικὰ σκάφη, ἔλκηθρα καὶ ἐλέφαντας. Ὁ ἰδιότροπος ἄγγλος ἀνέπτυξε κατὰ τὴν περιοδείαν ταύτην τὰς θαυμασίας αὐτοῦ ἀρετάς, ἀπάθειαν καὶ ἀκρίβειαν· τί ὅμως ἐκέρδησεν ἐκ τῆς μετατοπίσεως ταύτης; τί ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς περιοδείας του;

Τίποτε, ἴσως θὰ εἴπῃ τις. Ἔστω· τίποτε ἄλλο,.. εἰμὴ χαριτόβρυτον γυναῖκα, ἥτις, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται τοῦτο ἀπίθανον, κατέστησεν αὐτὸν εὐδαιμονέστατον.

Καὶ δι' ὀλιγώτερον ἀρά γε δὲν θὰ ἤξιζε νὰ ἐπιχειρήσῃ τις τὴν *Περίοδον τῆς Γῆς*;

Προθόμως δημοσιεύομεν τὸν κατωτέρω πίνακα σταλέντα ἡμῖν μετὰ τῆς ἑπομένης ἀνωνύμου ἐπιστολῆς. «Ἡ Ἑστία πολλάκις ἤγειρε τὴν φωνήν της ὑπὲρ τῆς ὀφειλομένης προστασίας εἰς τὰ πτηνὰ καὶ ἄλλα ὠφέλιμα ζῷα, ἅτινα καταδιώκονται καὶ ἀφανίζονται ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν χωρικῶν, μάλιστα δὲ ὑπὸ τῶν παιδίων ἕνεκα ἀνοήτων προλήψεων. Ἐδημοσίευσε δὲ ἄλλοτε καὶ τὴν πρὸς νομάρχας τοῦ κράτους ἐγκύκλιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ τῆς Γαλλίας κ. Βαδδιγκτὼν πρὸς περιστολὴν τοῦ ἀφανισμοῦ τῶν πτηνῶν ἐπιβάλλουσαν αὐστηρὰς ποινὰς εἰς τοὺς ὅπως δήποτε ἐνοχλοῦντας ἢ ἐξολοθρεύοντας αὐτά.[1] Ἀποστέλλων δ' ὑμῖν σήμερον τὸν ἑπόμενον πίνακα ὅστις ἐντολῇ τοῦ ἐπὶ τῆς Γεωργίας ὑπουργείου τῆς Γαλλίας ὑπάρχει ἀνηρτημένος ἐν Γαλλίᾳ καθ' ἅπαντα τὰ δάση αὐτῆς, εὔχομαι ὅπως αἱ ἐπαρχιακαὶ ἡμῶν ἐφημερίδες δημοσιεύσωσι στερεοτύπως τὸν σωτήριον τοῦτον πίνακα, οἱ δὲ ἁρμόδιοι μεριμνήσωσι περὶ τῆς ἀναρτήσεως αὐτοῦ ἐν ἅπασι τοῖς δημαρχείοις καὶ τοῖς δημοτικοῖς τοῦ κράτους σχολείοις, ὅπως διασκεδασθῶσι καὶ αἱ παρ' ἡμῖν ἀπαντῶσαι τοιαῦται ὀλέθριαι προλήψεις. Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου ἀφῄρεσα τὴν μηλολάνθην (hanneton), τὸν θανάσιμον τοῦτον ἐχθρὸν τοῦ γεωπόνου, διότι, καθὰ μὲ διαβεβαίωσεν ὁ βαθὺς ἐπιστήμων κ. Θ. δὲ Χελδράϊχ, ἐν Ἑλλάδι δὲν ἀπαντᾷ τόσον ἄφθονος. Τὸ ἔντομον τοῦτο τοσαύτας ζημίας προξενεῖ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ, ὥστε ἐν τέλει τοῦ ἀναφερομένου πίνακος περιέχεται ἡ ἑπομένη δήλωσις: «Ἕκαστον παιδίον θὰ λαμβάνῃ ἀνὰ 25 λεπτὰ διὰ 500 κεφαλὰς μηλολονθῶν (hannetons) ἃς θὰ φέρῃ εἰς ἀγροφύλακα.***» Σ. τ. Δ.

Ἡ τήρησις τῶν ἐν τῷ πίνακι τούτῳ διατάξεων ἀνατίθεται εἰς τὴν φρόνησιν καὶ τὴν χρηστότητα τῶν πολιτῶν.

Πτηνά.

Ἑκατομμυρίων ζημίαν προξενοῦσι κατ' ἔτος τὰ διάφορα ἔντομα. Μόνος δὲ ἐχθρὸς αὐτῶν ἱκανὸς νὰ τα καταστρέψῃ νικηφόρως εἶνε τὰ πτηνά. Τὰ πτηνὰ μετὰ θαυμασίας δεξιότητος καθαρίζουσι τὰ δένδρα καί τα σώζουσιν ἀπὸ τῆς βλάβης τὴν ὁποίαν προξενοῦσιν εἰς αὐτὰ αἱ κάμπαι. Εἶνε μέγιστος βοηθὸς καὶ εὐεργέτης τοῦ γεωπόνου.

ΜΗ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΕ ΤΑΣ ΦΩΛΕΑΣ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ, ΜΗ.

Φρῦνος (κούβακας).

Ὁ φρῦνος εἶνε βοηθὸς τοῦ γεωπόνου ἐξολοθρεύων 20—30 ἔντομα τὴν ὥραν.

ΜΗ ΦΟΝΕΥΕΤΕ ΦΡΥΝΟΝ, ΜΗ.

—

Ἀκανθόχοιρος (σκαντζόχοιρος).

Ὁ ἀκανθόχοιρος τρώγει τοὺς ποντικοὺς καὶ ἄλλα τοιαῦτα μικρὰ τρωκτικὰ ζῷα, τοὺς γυμνοὺς κοχλίας (γυμνοσαλιάγκους), τοὺς λευκοὺς σκώληκας τοῦ χώματος, ζῷα ἐπιβλαβέστατα εἰς τὴν γεωργίαν.

ΜΗ ΦΟΝΕΥΕΤΕ ΑΚΑΝΘΟΧΟΙΡΟΝ, ΜΗ.

Ἀσπάλαξ (τυφλοπόντικος)

Ὁ ἀσπάλαξ ἀφανίζει τοὺς λευκοὺς σκώληκας τοῦ χώματος καὶ πολλὰ ἄλλα ἔντομα ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν γεωργίαν. Οὐδὲ ἴχνος φυτοῦ εὑρέθη ποτὲ ἐν τῷ στομάχῳ τοῦ ἀσπάλακος, ὥστε οὗτος μᾶλλον ὠφελεῖ ἢ βλάπτει.

ΜΗ ΦΟΝΕΥΕΤΕ ΑΣΠΑΛΑΚΑ, ΜΗ.

Η ΠΕΝΘΕΡΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΛΑΟΙΣ

Εἶναι θαυμαστὴ ἡ ὁμοφωνία, μεθ' ἧς αἱ παροιμίαι ὅλων τῶν λαῶν τοῦ κόσμου ὁμιλοῦσι περὶ τῆς πενθερᾶς· ἄγρια, βάρβαρα καὶ πεπολιτισμένα ἔθνη θεωροῦσι κακόν τι χρῆμα τὴν πενθεράν, τὰς δὲ σχέσεις αὐτῆς μετὰ τῆς νύμφης, ἐν γένει δὲ τῶν πενθερικῶν μετὰ τῶν γαμβρῶν, τοσοῦτον χαλαράς, ὥστε παρὰ πλείστοις λαοῖς τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας, πᾶσα πρὸς ἀλλήλους συνάφεια ἀπαγορεύεται.

Ὁ καθ' ἡμᾶς ἑλληνικὸς λαὸς κέκτηται ἀφθονίαν τοιούτων χαρακτηριστικῶν παροιμιῶν, ἐξ ὧν σταχυολογοῦμεν τὰς ἑπομένας: «Ὅσαις πράσιναις φοράδαις, τόσαις καλαῖς πεθεράδες.» «Πεθερὰ καμπάνια ἔχει, κι' ἀντραδέλφη καμπανέλλια.» «Πῶς ἦταν νύφη ἡ πεθερὰ δὲν το θυμᾶται πλέον,» παροιμία καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς κοινή, ὁμοία δὲ τῇ λατινικῇ: «Non vult scire ocrus quod fuit ipsa nurus.» Ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς παροιμίαις ἀπαντῶσι προσέτι καὶ ἀμοιβαῖαι λοιδορίαι μεταξὺ νύμφης καὶ πενθερᾶς. «Πεθερά, κρομμύδι σάπιο, κάθε δαγκανιὰ καὶ δάκρυο.» «Νύφη μου, πασαλειμμένη, ποιὸς 'μπορεῖ νὰ σ' ἀπομένῃ.» «Ὅλα τὰ στραβὰ καρβέλια ἡ νύφη μας τὰ κάνει·» ἢ «Ποιὸς κάνει τὰ στραβὰ ψωμιά; Ὅλα ἡ νύφη μας·» καὶ οὕτω καθεξῆς. Τοιαῦται δὲ ἰδέαι δὲν περιορίζονται ἐν παροιμίαις μόνον, ἀλλὰ παρεισέφρησαν καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ ἄσματα, μεγάλη δὲ πλῆθυς παραλλαγῶν σώζεται ἄσματός τινος, μέγα ἐνέχοντος τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον, βασιζομένου δὲ ἐπὶ τοιούτων ἰδεῶν.

Οἱ ἄλλοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἐπίσης δὲν ἀμοιροῦσιν ὁμοίων παροιμιῶν. Ἐκ τῶν Ἰταλῶν οἱ Τοσκανοὶ λέγουσι· «Πεθερὰ καὶ νύφη, χαλάζι καὶ βροχή,» οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Περγάμου· «Μόνο ζωγραφισταῖς πεθερὰ καὶ νύφη 'ταιριάζουν.» Χαρακτηριστικωτάτη εἶναι καὶ ἡ ἀκόλουθος ἱσπανικὴ παροιμία· «Ὅταν ἤμουν νύφη, δὲν εἶχα καλὴ πεθερὰ καὶ τώρα ποῦ εἶμαι πεθερὰ δὲν ἔχω καλὴ νύφη·» Οἱ Γερμανοὶ ἥκιστα ἀβροφρόνως ἐκφράζονται περὶ τῆς πενθερᾶς· «Πεθερά, διαβόλου γέννα·» «Πεθερά, κακὸ θεριό·» «Τρία πράγματα ποτὲ δὲ 'μονοιάζουν 's τὸ 'σπίτι· δύο πετεινοί, γάτα καὶ ποντικός, πεθερὰ καὶ νύφη·» καὶ «Ἡ καλλίτερη πεθερὰ εἶναι ἐκείνη ὁποῦ φορεῖ πράσινα» δηλαδὴ ἡ ἀναπαυομένη ὑπὸ τὴν χλοερὰν γῆν τοῦ νεκροταφείου.[1]

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἰνδικαῖς παροιμίαις ἀναφέρεται ἡ ἀσυμφωνία καὶ αἱ ἔριδες τῆς πενθερᾶς πρὸς τὴν νύμφην,[2] οἱ δὲ Κόλχ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἰνδικῇ, οἵτινες διὰ τὴν ἐλαχίστην προσβολὴν πολλάκις αὐτοκτονοῦσι, ψάλλουσι τὸ ἀκόλουθον σκωπτικὸν δίστιχον:

Κι' ἂν σὲ μαλώσῃ ἡ πεθερά, κορίτσι μου, δὲν πρέπει
νὰ φουρκισθῇς, τί θὰ γελᾷ ὁ κόσμος ποῦ θὰ βλέπῃ.[3]

Ἴδωμεν νῦν ὁποῖα ἔθιμα, ἐκ τῶν τοιούτων ἰδεῶν πηγάσαντα, ἐπικρατοῦσι παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς τῆς γῆς.

ΑΦΡΙΚΗ.—Παρὰ τοῖς Κάφροις, ἡ μεταξὺ πενθερικῶν καὶ γαμβρῶν, ἰδίως δὲ ἡ μεταξὺ πενθερᾶς καὶ γαμβροῦ ἐπικρατοῦσα ἐχθροπάθεια, παρακωλύει τὰ μέγιστα τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Παρὰ τοῖς Ἀμακόζα Οὐκοὺχλονίπα ἀπαγορεύεται τῇ νύμφῃ οὐ μόνον νὰ προσβλέψῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πενθεροῦ καὶ πάντων τῶν ἀρρένων ἀνιόντων συγγενῶν αὐτῆς, καὶ νὰ μὴ πλησιάζῃ ὅπου ἐκεῖνοι εὑρίσκονται, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄνομα αὐτῶν νὰ ἐκστομίσῃ, ὥστε εἶναι ἠναγκασμένη νὰ πλάττῃ πρὸς ἐκδήλωσιν αὐτῶν νέας λέξεις, μὴ ἐμπεριεχούσας τὰς φοβερὰς συλλαβὰς τῶν συγγενικῶν ὀνομάτων. Ὁμοίως καὶ ὁ γαμβρὸς φοβεῖται νὰ προσβλέψῃ τὴν ἑαυτοῦ πενθεράν, κατὰ τὸ δυνατὸν δὲ ἀποφεύγει αὐτὴν καὶ προσπαθεῖ νὰ μὴ εἴπῃ τὸ ὄνομά της, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ τὸν αὐτὸν σεβασμὸν καὶ πρὸς τοὺς ἀνιόντας θήλεις συγγενεῖς.[4]

Τὸ ἔθιμον τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ τοῦ φόβου παρεξηγήσεως τῆς ἠθικότητος τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων· διότι καὶ στοχασμὸς μόνον ἀνήθικος πιστεύεται ὅτι ἐξεγείρει τὴν φρικτὴν ὀργὴν τῶν σκιῶν τῶν τεθνεώτων.

Περὶ τῶν πρὸς δυσμὰς τῆς Νιάσσα λίμνης οἰκούντων Μαραβί, διηγοῦνται περιηγηταί τινες ὅτι μεγάλη αἰδημοσύνη παρατηρεῖται ἐν ταῖς σχέσεσι μεταξὺ πενθερικῶν καὶ γαμβρῶν, οὐδεὶς δὲ τολμᾷ νὰ ποιήσῃ ἢ εἴπῃ τι ἄσεμνον πρὸ τοῦ ἑτέρου·[5] ἐν δὲ Γαβὼν, οὐδενὶ γαμβρῷ ἐπιτρέπεται νὰ προσίδῃ τὴν πενθερὰν αὐτοῦ, καὶ νὰ ὁμιλήσῃ αὐτῇ· τῷ παραβάτῃ ἐπιβάλλεται πρόστιμον βαρύτατον. Καὶ τὸ ἔθιμον δὲ τοῦτο τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον, τῆς μὴ παρεξηγήσεως τῶν πρὸς ἀλλήλους σχέσεων.[6]

Καὶ ἐν Βαδὰ δέ, ὡς ἀναφέρει ὁ Νάχτιγκαλ, πενθερικὰ καὶ γαμβροὶ ζῶσι ἐντελῶς ἀποκεχωρισμένοι ἀλλήλων, κατ' οὐδένα δὲ λόγον ἐπιτρέπεται νὰ πλησιάσῃ ὁ γαμβρὸς τὴν πενθεράν.

Ἡ συνήθεια τοῦ ἀποφεύγειν τὴν πενθερὰν φαίνεται ὅτι ἐπεκτείνεται καὶ ἐν ταῖς ἀρκτῴαις χώραις τῆς Ἀφρικῆς, διότι ὁ Μωχαμὲτ ἔλ Τουνσί, ὅστις ἀγνοεῖ καθ' ὁλοκληρίαν ὅτι τοιοῦτό τι συμβαίνει καὶ παρὰ Κάφροις, τὴν ἀναφέρει μεταξὺ τῶν συνηθειῶν τοῦ Δαρφούρ. Ἀπαράλλακτα δὲ τοῖς ἐθίμοις τῶν Κάφρων εἰσὶ τὰ παρὰ τοῖς Βογὸς ἐν τῇ βορειανατολικῇ Ἀφρικῇ συνειθιζόμενα· «Οὐδέποτε ὁ γαμβρὸς ἀτενίζει τὸ πρόσωπον τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ, ἀμφότεροι δὲ ἀποφεύγουσιν ἐπιμελῶς ἀλλήλους. Ὁ γαμβρὸς οὐδέποτε προφέρει τὸ ὄνομα τῆς πενθερᾶς.»[7] Παρὰ τοῖς Ἀββαδέ, ὁ γαμβρὸς παραλαμβάνει τὴν νύμφην καὶ φεύγει μακρὰν τῆς οἰκίας τῶν πενθερῶν, ἵνα μὴ ἴδῃ τυχόν ποτε τὴν πενθεράν.[8] Οἱ Σομὰλ θεωροῦσι γενικῶς μέγα ἁμάρτημα τὸ νὰ ἴδῃ ὁ γαμβρὸς τὴν πενθεράν του, καὶ μεγάλως αἰσχύνεται ἡ πενθερὰ ἂν ἐξ ἰδίας ἀμελείας ὤφθη ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ. Ἡ δὲ νύμφη μόνον ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἡ λάθρα ἐπιτρέπεται νὰ ὁμιλῇ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς.[9]

ΑΜΕΡΙΚΗ.—Ἂν τὰ ἐν Ἀφρικῇ ἐθιζόμενα θελήσωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐπιμιξίας τῶν λαῶν τῆς ἠπείρου ταύτης, δὲν δυ-

1. Ἴδ. Ἑστίας τόμ. Α' σελ. 208 καὶ 316. Β', 587, Δ', 783 καὶ 816. Ε', 234.

1. Αἱ παροιμίαι αὗται ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ συγγράμματος τῆς κ. Reinsberg-Düringsfeld, die Frau im Sprüchworte. (Lpz 1862) σ. 194 ur.—καὶ ἐκ τοῦ μεγάλου λεξικοῦ γερμανικῶν παροιμιῶν ὑπὸ W. Wander (1879) τ. IV ἄρθρ. Schwiesereltern, Schwiegermutter, Schwiegertochter.

2. K Kraul, Reise in Ostindien τ. I σ. 208.

3. Nottrott, Die Gossne'sche Mission unter den Kolhs, (Halle, 1874) σ. 130.

4 Fritsch, Die Eingebornen Sudafrikas Breslau, 1872 σ. 114.

5. Zeitschrift für Erdkunde τ. VI σ. 282 (1856).

6. E. Bowdich, Mission von Cap Coast Castle nach Ashante (Γερμανικ. μεταφρ.) Weimar, 1820 σ. 556.

7. W. Munzinger, Sitten und Recht der Bogos. Winterthur, 1859 σ. 63.

8. Klunzinger, Bilder aus Oberägypten. Stuttg. 1877 σ. 260

9. Haggenmacher, ἐν Petermann's Ergänzungsheft ἀρ. 47 σ. 29.

νάμεθα ὅμως βεβαίως νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν αὐτὸν κανόνα καὶ εἰς τοὺς λαοὺς τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς, παρ' οἷς ἀνευρίσκομεν σχεδὸν ἀπαραλλάκτους συνηθείας καὶ ἰδέας. Διὰ μαρτυριῶν ἀναμφισβητήτων πιστοῦται ὅτι παρὰ τοῖς Ῥαγκβέλαις Ἰνδοῖς τῶν Ἀργεντινῶν *πάμπας* τὰ πενθερικὰ ζῶσιν ἐντελῶς κεχωρισμένα τῶν γαμβρῶν καὶ νυμφῶν καὶ ὅτι ἀπαγορεύεται τοῖς τελευταίοις νὰ πλησιάζωσιν ἢ ὁμιλῶσιν αὐτοῖς.[1] Ὁ λόγος ὅμως τῆς συνηθείας ταύτης διαφέρει πολὺ τοῦ ὑπὸ τῶν Κάφρων ἀναφερομένου. Οἱ Ῥαγκβέλαι θυσιάζουσι τῷ θεῷ αὐτῶν Γκουαλιτσιοὺ ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἀνθρώπους, κατ' ἐξοχὴν δὲ εὐπροσδεκτοτάτην θυσίαν αὐτῷ θεωροῦσι τὰς γραίας. Νομίζουσι δὲ ὅτι προσελκύουσι βεβαίως τὴν εὔνοιαν τοῦ θεοῦ ἂν ἡ θυσιαζομένη γραῖα τύχῃ οὖσα πενθερὰ τοῦ θύοντος οἰκοδεσπότου, διότι, κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς ἐκείνους, ὁ Γκουαλιτσιοὺ ἀρέσκεται σφόδρα νὰ στηρίζῃ τὸν θρόνον του ἐπὶ τῶν σωμάτων τοιούτων γυναίων. Παρὰ τοῖς Ἀραυκανίοις ἐπὶ ἔτη πολλὰ μετὰ τὴν ὑπανδρείαν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς δὲν ἐπιτρέπεται τῇ πενθερᾷ νὰ ἴδῃ τὸν γαμβρόν· κατ' ἐξαίρεσιν δὲ δύναται νὰ ὁμιλήσῃ μετ'αὐτοῦ, ἔχοντος ὅμως ἐστραμμένα αὐτῇ τὰ νῶτα, ἢ ἂν φραγμὸς ὑψηλὸς χωρίζῃ ἀμφοτέρους.[2]

Ἐν τῇ ἀρκτῴᾳ Ἀμερικῇ αἱ φυλαὶ Δακότα, Ἀσσινεβοῖν καὶ Ὀμάχα τηροῦσιν ἀναλόγους συνηθείας. Πενθεροί, γαμβροὶ καὶ νύμφαι ἀπαγορεύεται παρ' αὐτοῖς νὰ προσβλέπωσιν ἢ νὰ ὁμιλῶσιν ἀλλήλοις, ἕκαστος ὀφείλει διὰ πέπλου νὰ καλύπτῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἂν εὑρεθῇ τυχὸν ἀπέναντι τοῦ ἄλλου καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἔχουσιν ἴδια διαμερίσματα μὴ συγκοινωνοῦντα. Δὲν ἐπιτρέπεται προσέτι εἰς τοὺς γαμβροὺς καὶ τὰς νύμφας νὰ προφέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ πενθεροῦ, προτοῦ δὲ νὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς ἀπὸ τοῦ γάμου τηρεῖται ἡ αὐτὴ ἐπιφύλαξις πρὸς θείους καὶ θείας. Παραπλήσια ἔθιμα ἐπικρατοῦσι καὶ παρὰ τοῖς Μανδάνοις.[3]

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ.—Καθ' ἅπασαν τὴν Αὐστραλίαν τοιαῦται ἰδέαι καὶ συνήθειαί εἰσι πιθανῶς κοινόταται· τοὐλάχιστον διὰ μαρτυριῶν ἀξιοπίστων περιηγητῶν ἀποδεικνύεται ὅτι ἐπικρατοῦσιν ἐν Βικτωρίᾳ καὶ ἐν τῇ δυτικῇ Αὐστραλίᾳ. Περὶ μὲν τῶν ἐν Βικτωρίᾳ ὁ Σταίμπριτς ἀναφέρει τὰ ἑπόμενα· «Ἡ πενθερά, ἢ Γκαλβινκούρκ, οὐδαμῶς ἐπιτρέπει νὰ τενίσῃ αὐτὴν κατὰ πρόσωπον ὁ Γκαλβίν, ἢ γαμβρὸς αὐτῆς. Εὑρεθεῖσα τυχὸν πλησίον αὐτοῦ κρύπτεται ἀμέσως, καὶ πολλοὺς ἐλιγμοὺς ποιεῖ καὶ τὸ πρόσωπον καλύπτει διὰ τοῦ μανδύου ἵνα μὴ συναντήσῃ αὐτῷ.»[4]

1 Globus τ. XXV σ. 280.

2. E. Reuel Smith, The Araucanians. New-York, 1859. σ. 217.

3. Waitz, Anthropologie τ. III σ. 104.

4. Transact. Ethnol. Soc. τ. I. σ. 289 (1861).

Περὶ δὲ τῆς δυτικῆς Αὐστραλίας πληροφορεῖ ἡμᾶς ὁ ἄριστα τοὺς ἐκεῖ Μαύρους γνωρίσας Α. Ὀλδρίκλντ.[5] «Οἱ Βατσαντίς, λέγει, ἴσως δὲ καὶ ἄλλαι φυλαί, ἔχουσι τὴν ἀλλόκοτον ταύτην συνήθειαν, νὰ μὴ ἐπιτρέπωσιν εἰς τὸν νεόγαμβρον νὰ βλέπῃ ἐπὶ ὡρισμένον τινὰ χρόνον τὴν Ἀμπρακούρραν ἢ πενθερὰν αὐτοῦ. Ἂν ποτε αὕτη πλησιάσῃ αὐτῷ, ὀφείλει οὗτος νὰποχωρήσῃ, ἂν δὲ μὴ παρατηρήσῃ αὐτήν, ὀφείλουσιν οἱ μετ'αὐτοῦ νὰ τον καταστήσωσι προσεκτικόν, δεικνύοντες τὸ μέρος ὁπόθεν αὕτη ἔρχεται. Ὁ γαμβρὸς φεύγει χωρὶς νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα, κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ κρύπτεται ὄπισθεν θάμνου ἢ δένδρου, μέχρις ὅτου εὐαρεστηθῇ ἡ πενθερὰ νὰπομακρυνθῇ καὶ τοῦτο ἀναγγέλλουσιν αὐτῷ πάραυτα οἱ σύντροφοι Τὴν ἀρχὴν τῆς συνηθείας ταύτης δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω, οὐδὲ τὴν ποινὴν νὰ μάθω, τὴν ἐπιβαλλομένην τοῖς παραβάταις.»

Ἐν τῷ Πόρτ-Λίγκολν ἂν ἡ πενθερὰ ἔλθῃ πλησίον τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς, οἱ Λουβρὰς περικλείουσι τοῦτον ἐντὸς κύκλου πυκνοῦ, ἐν ᾧ αὐτὸς καλύπτει τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν. Τοῦτο δὲ χρησιμεύει ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς γραίας ἀπὸ τῆς φρικτῆς θέας τοῦ γαμβροῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς ἀποτροπὴν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ νὰ πλησιάσῃ, διότι ἀπαγορεύεται νὰ γείνῃ παρὰ τρίτου γνωστὴ αὐτῇ ἡ παρουσία τοῦ γαμβροῦ.[6]

Νέα μελλόνυμφος τῆς φυλῆς τῶν Παπούα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἴδῃ οὔτε τὸν μελλόνυμφον οὔτε τοὺς μέλλοντας πενθεροὺς αὐτῆς. Ὅτε ὁ ἱεραπόστολος Φὰν Ἄσσελτ ἐδίδασκεν ἐν ὑπαίθρῳ σχολείῳ πλησίον τοῦ Δορέχ, εἰδέ ποτε ἑξαετὲς παιδίον νὰ τρέξῃ ἔντρομον καὶ νὰ κρυβῇ ὑπὸ τὴν τράπεζαν. Ἐρωτηθὲν δὲ περὶ τῆς αἰτίας τούτου, ἀπεκρίνατο ὅτι διήρχετο ἐκεῖθεν ἡ πενθερὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του.[7]

ΑΣΙΑ.—Ἴχνη παρομοίων συνηθειῶν παρατηροῦνται καὶ ἐν Ἀσίᾳ, μαρτυροῦντα ἰδιάζουσάν τινα ἀπέχθειαν ἢ σεβασμὸν μέγιστον τῶν γαμβρῶν καὶ νυμφῶν πρὸς τὰ πενθερικά. Ἄγγλος τις περιηγητὴς παρατηρεῖ ὅτι παρὰ τοῖς Δαγιάκοις (τοῦ Βορνέου) ὁ γαμβρὸς σέβεται τὸν πενθερὸν ὑπὲρ τὸν ἴδιον αὐτοῦ πατέρα. Φέρεται πρὸς αὐτὸν εὐγενέστατα, οὐδέποτε ἀπαγγέλλει τὸ ὄνομά του, οὐδὲ τρώγει ποτὲ μετ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τρυβλίου, οὐδὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐκπώματος πίνει, οὐδὲ τολμᾷ νὰ καθήσῃ μετ'αὐτοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ψιάθου.[8] Ἀνάλογα ἔθιμα παρετήρησεν ἕτερος γερμανὸς περιηγητὴς ἐν τινι *ἰούρτῃ* Γιακούτων. «Τὰ παιδία ἔμενον ἐν ταύτῃ κατάγυμνα, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ οἰκοδέσποινα, ἥτις μέχρι τῆς μεσημβρίας ἐκοιμᾶτο, ἔφερε μόνον κοντὰ βρακία, γυμνὴ οὖσα τὰ ἄνω τῆς ὀσφύος, ἐν ᾧ ἐγὼ ἔμενον ἐν τῇ καλύβῃ. Κατὰ τὰ γιακουτικὰ ἔθιμα, οὐδαμῶς θεωρεῖται τοῦτο ἀπρεπές, διότι μόνον πρὸ τοῦ πενθεροῦ καὶ τῶν πρεσβυτέρων ἀδελφῶν τοῦ συζύγου της ἀπαγορεύεται εἰς τὴν γυναῖκα νὰ παρίσταται ἡμίγυμνος.»[1] Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν παρατηρεῖται περιορισμός τις ἐν ταῖς σχέσεσι μεταξὺ πενθερῶν καὶ νυμφῶν.

Μᾶλλον ἐξευγενισμένον φαίνεται τὸ ἔθιμον τῶν Κατσίνζων ἐν τῇ νοτίᾳ Σιβηρίᾳ, ἔνθα ὁ πενθερὸς μόνον μὲ κεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον ἐπιτρέπεται νὰ πλησιάσῃ τὴν νύμφην. Ἀλλὰ καὶ ἡ νύμφη ἀποφεύγει τὴν συνάντησιν τοῦ πενθεροῦ, καὶ συναντήσασα αὐτῷ προσβλέπει χαμαί.[2] Παρὰ τοῖς Ὀστγιάκοις τοῦ βορείου πόλου πᾶσα γυνὴ ὀφείλει ἐπιμελῶς νὰποφεύγῃ τὰ βλέμματα τοῦ πενθεροῦ· ὁμοίως καὶ ὁ γαμβρὸς τὰ τῆς πενθερᾶς, μέχρις ὅτου γεννήσῃ κληρονόμον.[3] Ἴχνη ἀμυδρὰ τοιούτων ἐθίμων ἀπαντῶσι καὶ ἐν Ἰνδικῇ. Ἐν ᾧ ἐν Παντσάβ αἱ λοιπαὶ τάξεις ἀγοράζουσι τὰς συζύγους παρὰ τῶν γονέων, αἱ ἀνώταται τάξεις θεωροῦσι τὴν ἀπεμπόλησιν θυγατρὸς ἔγκλημα βαρύ. Οὐδέποτε δὲ ὁ πενθερὸς συγκατατίθεται οὐ μόνον νὰ γευματίσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ γαμβροῦ, ἀλλὰ καὶ νερὸν νὰ πίῃ, διότι προσβολὴν νομίζει τὸ νὰ λάβῃ τι παρ' αὐτοῦ.[4]

[Ἐπὶ τῇ βάσει ἑνὸς κεφαλαίου τοῦ συγγράμματος Ethnographische Parallelen und Vergleiche ὑπὸ R. Andree. (Stuttgart, 1878).]

Ἐν Μονάχῳ N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

1. Globus τ. XXV σ. 280.

2. E. Reuel Smith, The Araucanians. New-York, 1859. σ. 217.

3. Waitz, Anthropologie τ. III σ. 104.

4. Transact. Ethnol. Soc. τ. I. σ. 289 (1861).

5 Αὐτ. τ. III σ. 251 (1865.)

6. Wilhelmi, Manners and customs of the Australian Natives σ. 20.

7 Zeitschrift f. Ethnologie τ. VIII σ. 180 (1876.)

8. Spenser St Johu, Life in the forests of the far Est. London, 1862. τ. I. σ 51.

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

. . . . . Τὸ Ναύπλιον περιελθὸν κληρονομικῷ δικαιώματι ἐκ τῆς Φραγκικῆς κυριαρχίας εἰς τοὺς Ἐνετοὺς κατὰ τὸ 1389 μ. Χ. ἔτος, καὶ ἰσχυρῶς ὀχυρωθὲν διὰ τῶν μέχρι τοῦ νῦν σωζομένων φρουρίων του, μετὰ διαφόρους τῶν Τούρκων ἐπιθέσεις καὶ πολιορκίας, διετέλεσεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἐνετίας μέχρι τοῦ ἔτους 1539, ὅτε ἐπὶ Σουλεϊμὰν ὁ Βεζίρης Κασίμ, *Σαρτζάκβεης τοῦ Μωρέως*, μετὰ διετῆ αἱματηρὰν πολιορκίαν κατέλαβεν αὐτὸ διὰ συνθήκης πρὸς παγίωσιν τῆς μεταξὺ Ἐνετίας καὶ Τουρκίας συνομολογηθείσης κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰρήνης.

Οἱ Τοῦρκοι τὸ πρῶτον ἤδη καταλαβόντες τὸ Ναύπλιον κατεῖχον αὐτὸ ἀνενοχλήτως μέχρι τοῦ θέρους τοῦ 1686, ὅτε ἡ Ἐνετία θέλουσα νὰ συμπληρώσῃ τὴν κατάκτησιν ὁλοκλήρου τῆς Πελοποννήσου, ἀπέστειλεν εἰς Ναύπλιον στόλον ἰσχυρὸν ὑπὸ τὸν Φραγκίσκον Μοροζίνην, ἐφ' οὗ ἐπέβαινε καὶ ὁ διάσημος στρατηγὸς τῆς Ἐνετίας κόμης Καίνισξμαρκ, Σουηδὸς τὸ γένος, μετὰ ἰσχυρᾶς στρατιωτικῆς δυνάμεως. Ὁ Μοροζίνης στενῶς πολιορκήσας τὸ Ναύπλιον, οὗ ἐφρουράρχει ὁ Μουσταφᾶς, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ ἀποκρούσας τάς τε ἐπιθέσεις τοῦ ἐν Ἄργει στρατοπεδεύοντος Σερασκέρη καὶ τὰς ἐξόδους τῆς φρουρᾶς, ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον μεθ' ὅλου τοῦ ὑλικοῦ.

Εἰς ἀμοιβὴν τοῦ λαμπροῦ τούτου κατορθώματος, ὅπερ συνεπλήρωσε τὴν ὑπὸ τὴν ἐνετικὴν κυριαρχίαν ὑποταγὴν ὁλοκλήρου τῆς Πελοποννήσου, ἐξασφαλισθεῖσαν καὶ διὰ τῆς ἐν Κάρλοβιτς κατὰ τὸ ἔτος 1699 συνομολογηθείσης μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἐνετίας εἰρήνης, ἡ Ἐνετία ἀπένειμε τῷ Μοροζίνῃ τὸν τίτλον *Ἱππότου*, ἀναρτήσασα τὴν εἰκόνα αὐτοῦ εἰς τὴν ὁπλοθήκην τῆς ἐνδόξου πόλεως μὲ τὴν ἐπιγραφήν. «*Φραγκίσκῳ Μοροζίνῃ τῷ Πελοποννησιακῷ ἱσοβίως.*»

Οἱ Ἐνετοὶ κατιδόντες τὸ ἐπίκαιρον τοῦ Ναυπλίου, συνεπλήρωσαν τὴν ὀχύρωσιν, καταστήσαντες αὐτὸ τὸ ὀχυρώτατον τῶν τότε φρουρίων· εἰς διαιώνισιν δὲ τῶν θριάμβων τοῦ πορθητοῦ Μοροζίνη ἀνήρτησαν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ φρουρίου, ἀριστερᾷ τῷ εἰσερχομένῳ διὰ τῆς πύλης τῆς ξηρᾶς, πλάκα μαρμαρίνην σωζομένην μέχρι σήμερον, ἥτις φέρει τὴν ἑξῆς Λατινικὴν ἐπιγραφήν:

Post urbes expugnatas, valideque munitas, post sexias fugatos hostes, hoc patriae restituit Frangus Maurossinus. Accurate Supus armarum moderator, et Alexander bonno maximæ triremis guvernator, hoc æternitatis monumentum posuit.

Anno Domini MDCLXXXVII.

«Πόλεις καὶ ἀκροπόλεις ἐκπορθήσας καὶ ἰσχυρῶς ὀχυρώσας, ἑξάκις δὲ τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγὴν τρέψας Φραγκίσκος Μοροζίνης τοῦτο (τὸ φρούριον) τῇ Πατρίδι ἀποκατέστησεν. Ἐπιμελῶς Σοῦπος διοικητὴς τῶν ὅπλων καὶ Ἀλέξανδρος ἐπ' ἀγαθῷ κυβερνήτης τῆς μεγίστης τριήρεος τόδε αἰωνιότητος μνημεῖον ἔθηκαν. Ἔτει Κυρίου ΑΧΠΖ'.»

Ἡ Ἐνετικὴ Δημοκρατία, ἥτις ἐν ταῖς δυστυχίαις της καὶ ταῖς ἥτταις, ἃς ἀπὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως αἰῶνος ὑφίστατο ὑπὸ τῶν Τούρκων, περιεποιήθη οὐκ ὀλίγον τοὺς Ἕλληνας, ἀφειδῶς πωλοῦσα αὐτοῖς βαθμοὺς καὶ τίτλους εὐγενείας διὰ ψηφισμάτων ἀποκαλούντων τοὺς Ἕλληνας «*Ἔθνος μεγαλοπρεπὲς καὶ βασιλικόν, ὅπερ ἐπὶ πολὺ ἐκυριάρχησε καὶ εἶναι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος ἄξιον τῆς ἀριστοκρατίας*», ἤδη μετὰ τὰς νίκας, εἰς ἃς οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν καὶ οἱ ἀτυχεῖς Ἕλληνες, φρονοῦντες ὅτι ἀπαλλασσόμε-

νοι τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ παραδίδονται εἰς Χριστιανικὴν δεσποτείαν, ἡ Ἐνετική, λέγω, Δημοκρατία προσηνέχθη πρὸς τοὺς Ἕλληνας τυραννικώτερον καὶ αὐτῶν τῶν Τούρκων. Ἐξ ἑνὸς ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ ἀκάθεκτος πλεονεξία τῶν κατὰ τόπους διοικητῶν καὶ ἀνθυπάτων, οἵτινες δίκην σμήνους ἀκρίδων ἐπέπεσον κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς τούτου τόπου, ὅπως τῷ ἀφαιρέσωσι πᾶσαν ἰκμάδα ζωῆς, ἀφ' ἑτέρου ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ μισαλλοδοξία τοῦ Λατινικοῦ κλήρου κατέστησαν ἀφόρητον τὸν βίον τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἤρξαντο μεταμελόμενοι, διότι προέκριναν τὴν Ἐνετικὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκικῆς. Εἰς ἔνδειξιν τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμπεριφορᾶς τοῦ Λατινικοῦ κλήρου παρατιθέμεθα περικοπὴν ἐκ τῆς τότε ἀπευθυνθείσης πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ Ἐνετοὺς Διοικητὰς καὶ ἐξάρχους τῆς Ἁγίας Ἕδρας ποιμαντορικῆς Βούλλας τοῦ Πάππα Ῥώμης Παύλου. «Ὅσον διὰ τὰς κατακτήσεις, ἔγραφεν ὁ Ἀναμάρτητος, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουσι πίστιν καὶ εὐκόλως δύνανται νὰ ὑποβληθῶσι καὶ αὖθις ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων, ὑφ' ὃν διατελοῦσι καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοεθνεῖς των· ὅθεν δέον νὰ τοὺς μεταχειριζώμεθα, ὡς ἄγρια θηρία, νὰ τοὺς ἀποσπῶμεν τοὺς ὀδόντας καὶ τοὺς ὄνυχας, νὰ μὴ παύωμεν ταπεινοῦντες αὐτούς, καὶ ἰδίως νὰ τοὺς ἐμποδίζωμεν τὴν περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων ἄσκησιν· οὐδὲν δ' ἄλλο νὰ τοὺς παρέχωμεν, ἢ ξύλον καὶ ἄρτον, ἄρτον καὶ ξύλον!! Ἡ φιλανθρωπία καὶ συμπάθεια ἔστωσαν δι' αἰσιωτέρους καιρούς.»

Ἡ κατάσχεσις αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 1713, ὅτε ἡ Τουρκία ἀθετήσασα τὰς ἐν Κάρλοβιτζ συνθήκας ἐπιτίθεται κατὰ τῆς Ἐνετίας. Στόλος Τουρκικὸς καταλαμβάνει τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, στρατὸς δὲ πολυάριθμος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου εἰσελαύνει διὰ τοῦ ἰσθμοῦ εἰς τὴν Πελοπόννησον, καταλαμβάνει διὰ συνθήκης τὴν Κόρινθον, ἧς ὅμως ἡ μὲν φρουρὰ παρὰ τὰς σπονδὰς κατασφάζεται ἀμέσως, οἱ δὲ κάτοικοι Ἐνετοὶ καὶ Ἕλληνες μετενεχθέντες πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Ναυπλίου διεμελίσθησαν ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς πολιορκημένης φρουρᾶς. Οὕτως ἐν βραχεῖ οἱ Τοῦρκοι ἐπιτιθέμενοι καὶ προχωροῦντες, οἱ δὲ Ἐνετοὶ ἀμυνόμενοι καὶ ὑποχωροῦντες μεταβάλλουσιν εἰς τέφραν καὶ ἐρείπια τὴν ἀτυχῆ Πελοπόννησον. Οἱ Ἕλληνες εὑρεθέντες μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος, ὑφίστανται ἀλληλοδιαδόχως τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀγριότητος ἑκατέρου τῶν διαμαχομένων. Ὁ ἀγὼν τόσον ἀγρίως διεξήχθη, ὥστε μοναχός τις Λατῖνος πολιορκούμενος εἴς τινα ἀκρόπολιν, ὑψώσας τὸ σιδηροῦν ὅπλον τοῦ Ἐσταυρωμένου πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνέκραζεν ἀπειλῶν Cristi maledetti sulla testa «κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ κατηραμένου Χριστοῦ.»

Ὁ Σουλτάνος δηῶν καὶ θύων περιῆλθε μετὰ τοῦ Σερασκέρου αὐτοῦ Δαοὺτ Πασᾶ ὁλόκληρον τὴν Πελοπόννησον, ἔστη δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1715 πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ δυσπορθήτου Ναυπλίου, διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ ὁποίου διήρεσε τὸν στρατὸν εἰς δύω σώματα, ὧν τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Βεηλέρβεϋν τῆς Ῥούμελης καὶ τὸν Ἀγᾶν τῶν Γενιτσάρων ἐντὸς τοῦ Παλαμηδίου, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Ἀχμὲτ Πασσᾶν καὶ τὸν ὑπαρχηγὸν τῶν Γενιτσάρων κατὰ τῆς πόλεως καὶ τῆς Ἀκροναυπλίας.

Ἡ πολιορκία ὑπῆρξε λίαν βραχεῖα, διαρκέσασα ὀκτὼ μόλις ἡμέρας, διότι ὁ διευθύνων τὴν ὅλην πολιορκίαν μέγας βεζίρης ἀνυπομενῶν διὰ τὴν βραδύτητα τῆς τακτικῆς πολιορκίας προὐτίμησε τὴν ἐξ ἐφόδου ἅλωσιν. Διεγείρει τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν πολιορκητῶν ὑπισχνούμενος πλούσια δῶρα· οὕτως ὁ ἐκ τῶν στρατιωτῶν του πρῶτος ἀφαιρέσας τὴν σημαίαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἀπὸ τῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου λαμβάνει ἀργυροῦν πουγγίον σὺν τῷ δικαιώματι νὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ σαρκίου του τιμητικὸν μετάλλιον. Πᾶσι δὲ τοῖς φονευθησομένοις κατὰ τὴν ἔφοδον, ὁ παρακολουθῶν Σέϊχουλ-ἰσλὰμ ἀνέωξε τὰς πύλας τοῦ παραδείσου, ἐξυμνῶν τὰς Οὐρὶ αὐτοῦ καὶ τὰς μετ' αὐτῶν ἀπολαύσεις. Οὕτω πάντες ἐμπνευσθέντες ὑπὸ προσδοκίας πλούτου καὶ μελλούσης ἀπολαύσεως, ἐπιτίθενται τὴν ὀγδόην ἡμέραν λάβρως κατὰ τοῦ Παλαμηδίου, ὃ αὐθημερὸν ἁλίσκουσιν ἐξ ἐφόδου, τὴν ἐπιοῦσαν δὲ κυριεύουσι καὶ τὸ Ναύπλιον, οὗ ἡ φρουρὰ μόλις ἀνήρετο εἰς 700 ἄνδρας. Οἱ Ἕλληνες καίτοι λαμβάνοντες ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἓν δουκάτον καθ' ἑκάστην, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν ἠθέλησαν ἤδη νὰ συναγωνισθῶσι μετὰ τῶν πολιορκουμένων, καθ' ὅσον ἦσαν πρόσφατοι αἱ κακώσεις, ἃς ὑφίσταντο τέως παρ' αὐτῶν.

Ἡ φρουρὰ καὶ οἱ κάτοικοι ὑπέστησαν μεγίστας συμφοράς· οἱ σωθέντες ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἅλωσιν σφαγῆς μετήχθησαν δεδεμένοι ἅπαντες, διὰ τῶν πρὸς τὴν Κάναθον τελμάτων εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, ὅπου οἱ πλεῖστοι ἀπέθανον ὑπὸ τῆς πείνης, καὶ τοῦ ψύχους· μεταξὺ τῶν θυμάτων καταλέγεται καὶ ὁ Λατῖνος ἐπίσκοπος Καρλῖνος καὶ πολλοὶ ἱερεῖς.

Οἱ πολιορκηταὶ περὶ τὰς 120,000 εὗρον ἐν τῇ ὁρισθείσῃ πόλει πλούσια λάφυρα, ὧν μετέσχον ἅπαντες λαβόντες ἕκαστος ἀνὰ 10—20 πουγγία. Ὁ Σερασκέρης εὗρεν ἐντὸς τοῦ φρουρίου μέγαν ἀριθμὸν ὀρειχαλκίνων καὶ σιδηρῶν πυροβόλων, πυρίτιδα, μόλυβδον, σφαίρας, βόμβας καὶ ὀβίδας. Ὁ Σουλτάνος περιῆλθε τὴν ἁλωθεῖσαν πόλιν ἐν θριάμβῳ θαυμάζων τὰ τείχη καὶ τὰς ἐπάλξεις αὐτῆς καὶ ἀμείβων γενναίως τοὺς διαπρέψαντας κατὰ τὴν πολιορκίαν. Αἱ Ἐκκλησίαι μετεβλήθησαν εἰς Τζαμία καὶ ἡ διοίκησις τῆς πόλεως ἀνετέθη εἰς τὸν Ὀσμὰν Ἀγᾶν τῶν Ἀσιανῶν.

Τὸ Ναύπλιον διὰ τῆς βραδύτερον συνομολογηθείσης μεταξὺ Ἐνετίας καὶ Τουρκίας κατὰ

τὸ ἔτος 1718 ἐν Πασσάροβιτζ εἰρήνης ἔμεινεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας μέχρι τῆς 20 Ὀβρίου 1822, ὅτε κατελήφθη ἐξ ἐφόδου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγοῦντος τοῦ Σταΐκου Σταϊκοπούλου,

Ἐν Ναυπλίῳ, 1 Ἰουνίου 1879. Μ. Γ. Λαμπρυνιδης.

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Γ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ** — ΕΙΣ ΜΕΔΙΟΛΑΝΑ

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Μαΐου 1879.

Ἔχεις δίκαιον. Τὰ Μεδιόλανα εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ ὡραιοτέρα πόλις τῆς Ἰταλίας. Δὲν ἔχουσι βεβαίως οὔτε τὴν ζωηρότητα τῆς Νεαπόλεως, οὔτε τὸ κλασικὸν γόητρον τῆς Ῥώμης, οὔτε τὴν ἐπιβάλλουσαν ἐκείνην σεμνότητα καὶ χάριν τῆς Φλωρεντίας. Δὲν ἔχουσιν ὅμως ἐπίσης οὔτε τὸν ἐπαιτικὸν καὶ ῥυπαρὸν πληθυσμὸν τῆς πρώην πρωτευούσης τοῦ παλαιοῦ νεαπολιτικοῦ βασιλείου, οὔτε τοὺς βασοφόρους καὶ τὰς κωδωκρουσίας καὶ τοὺς λοιμώδεις πυρετοὺς τῆς οὐρανίας πόλεως, οὔτε τὴν ἐρημίαν ἐκείνην τῆς βασιλίδος τῆς Τοσκάνης, ἥτις ἐμπνέει σήμερον ἀληθῆ λύπην εἰς τὸν γνωρίσαντα τὴν Φλωρεντίαν ἄλλοτέ ποτε, εἰς ἡμέρας δόξης παρελθούσης. Ὀλίγας ἡμέρας ἔμεινα πρό τινων ἐτῶν εἰς Μεδιόλανα. Μὲ ἤῤῥανεν ὅμως, σὲ βεβαιῶ, κατὰ τὸ βραχὺ αὐτὸ διάστημα, τὸ ἐξωτερικὸν ἐκεῖνο ἦθος τῆς εὐτυχίας, τὸ ὁποῖον βλέπει εὐθὺς πρῶτον ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν πόλιν, καὶ τὸ ὁποῖον διαθέτει τόσον εὐχαρίστως τὸν θεατήν, ὁπουδήποτε καὶ ἂν τὸ ἀπαντήσῃ, εἴτε εἰς πόλιν ὁλόκληρον, εἴτε εἰς οἰκίαν εἴτε καὶ εἰς ἄτομον ἁπλοῦν. Εἴσελθε εἰς Ὁλλανδικὴν οἰκίαν, καὶ θὰ ἰδῇς πόσην θὰ αἰσθανθῇς εὐχαρίστησιν, βλέπουσα πάντα τὰ ἐν αὐτῇ καθάρια καὶ ἐν τάξει, τὸ ἔδαφος στίλβον, τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων ἀστραπτούσας ἀπὸ τὸ τρίψιμον, τὰ παραπετάσματα λευκὰ ὡς χιόνα, τὰ κλεῖθρα λάμποντα ὡς κάτοπτρα. Αἰσθάνεσαι εὐθύς, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης οὐ μόνον εὐπορεῖ, ἀλλὰ καὶ γνωρίζει πῶς πρέπει νὰ ζήσῃ ἐν εὐπορίᾳ· τὸν μακαρίζεις ἐνδομύχως, ἡ εὐημερία ἐκείνη ἀντανακλᾶται εἰς τὴν ψυχήν σου καὶ ἀνατέλλει κατόπιν ἐπὶ τοῦ προσώπου σου, καὶ ἡ καρδία σου εὑρύνεται ὑπὸ ἀνεξήγητόν τι ἀλλ' εὐάρεστον συναίσθημα, ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς προξενεῖ τὸ ἄρωμα εὐόσμου ἄνθους. Δὲν ἠξεύρω, ἂν ἑρμηνεύω καλῶς τὴν ἰδικήν σου εὐχαρίστησιν, ἀλλ' εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον τοιαύτην τινὰ ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν ἡ πόλις σου, ὅτε κατὰ πρῶτον τὴν εἶδα. Ἡ καθαριότης τῶν ὁδῶν καὶ τῶν κατοίκων, ἡ αὐτάρκης ἐκείνη εὐχαρίστησις ἡ λάμπουσα ἐπὶ τῆς χρηστῆς αὐτῶν καὶ ἀκάκου μορφῆς, τὸ σπεῦδον καὶ μεμετρημένον βῆμά των, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐσυμπέραινέ τις εὐθύς, ὅτι οἱ βαδίζοντες οὔτε κηφῆνες ἦσαν οὔτε περίεργοι, ἀλλὰ μετέβαινον εἰς τὸ ἔργον των, ὅλα αὐτά, ὡς καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις ἐπαιτῶν καὶ ἀργῶν ἀνθρώπων, μοῦ ἐπροξένησαν ἐντύπωσιν ὁποίαν εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἠσθάνθην εὐρωπαϊκὴν πόλιν.

«Ἀλλά, θὰ ἐκφωνήσῃς βέβαια, ἐγὼ σοῦ ζητῶ νέα ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ σὺ μοῦ γράφεις διὰ τὰ Μεδιόλανα!» Συγχώρει με, ἀγαπητή μου· ἔχεις δίκαιον. Ἐλησμονήθην πρὸς στιγμήν, ἀλλὰ δὲν σοῦ γράφω καὶ διατί ἐλησμονήθην, διότι... γνωρίζω ὅτι θέλεις ἐπιστολὰς couleur de rose, καὶ ἂν σοῦ ἔγραφον τὴν αἰτίαν τῆς λήθης μου, πολὺ διαφορετικὸν θὰ εἶχεν ἡ αἰτιολογία μου τὸ χρῶμα.

Νέον ἐξ Ἀθηνῶν δὲν ἔχω ἄλλο μεγαλείτερον καὶ σπουδαιότερον νὰ σοῦ γράψω, εἰμὴ ὅτι ὁ θίασος τοῦ Ταβουλάρη ἤρχισε τέλος πάντων τὰς παραστάσεις του παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ. Λέγω *ὄχθας*, σημείωσαι, ἐξ ἁπλῆς παραδόσεως, χωρὶς νὰ ἐννοῶ παντάπασι νὰ προσβάλω τὸν εἰρηνικόν μας Ἰλισσόν, ὀνομάζουσα αὐτὸν ποτάμιον. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς πόλεως ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἐγείρῃ παρόχθια τείχη, ἵνα προφυλάξῃ, φαίνεται, τὰ χώματα τῆς ὁδοῦ ἐναντίον τῆς κατακτητικῆς ὁρμῆς τοῦ κλασικοῦ ῥύακος. Ἀλλ' ὁ πτωχὸς—τῷ ὕδατι—Ἰλισσὸς δὲν ἔχει ἀναντιῤῥήτως κακοὺς σκοπούς, καὶ ὁμοιάζει, νομίζω, αὐτὴν τὴν φοράν, μὲ κράτος τι, κλασικὸν ἐπίσης, τὸ ὁποῖον ἐμπόδιζον ἄλλα μεγαλείτερα κράτη νὰ πολεμήσῃ, ἐνῷ ἐκεῖνο τὸ ταλαίπωρον οὐδὲ κἂν ἐσυλλογίζετο τοιαῦτα κινδυνώδη ἐπιχειρήματα. Ἤρχισε λοιπὸν ὁ κλασικὸς *Μέναδρος* τὰς κλασικάς του παραστάσεις παρὰ τὸ κλασικὸν ποτάμιον, ἠκυριολεκτικώτερον παρὰ τὰ χαλίκια τοῦ κλασικοῦ ποταμίου, ἐπὶ θεάτρου ἀνακαινισθέντος ἐκ βάθρων, ὑπὸ τὴν λάμψιν ἀεριόφωτος αὐτὴν τὴν φοράν, καὶ ἀπέναντι κοινοῦ, τὸ ὁποῖον τίποτε ἄλλο δὲν θέλει καλλίτερον, εἰμὴ νὰ ἀνατριχιάζῃ ἑκατοντάκις τῆς ἑσπέρας πρὸς τὰς φοβερὰς σκηνὰς τῶν *οἰκογενειακῶν* δραμάτων τοῦ Dennery, νὰ μουσχεύῃ τέσσαρα τοὐλάχιστον μανδήλια διὰ τῶν δακρύων, ἅτινα προκαλεῖ ἡ περιπαθὴς ἀπαγγελία τῆς πρωταγωνιστρίας, καὶ νὰ χειροκροτῇ ἐκθύμως la prose τοῦ κ. Ταβουλάρη, ὅστις ἀπό τινος ἔγεινε καὶ μεταφραστής, καί—μὰ τὸν Θεόν, νομίζω καὶ συγγραφεύς. Εἰς αὐτοῦ τοὐλάχιστον τὸν κάλαμον ἀπέδωκε τὸ κοινὸν τὴν προκήρυξιν, δι' ἧς ὁ θίασός του ἐδήλωσεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἔναρξιν τῶν παραστάσεων αὐτοῦ. Ὑποθέτω ὅτι θὰ ἔχῃς τὴν φυσικὴν καὶ πατριωτικὴν περιέργειαν νὰ τὴν ἀναγνώσῃς· ἐπειδὴ δὲ μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ τὴν ἀντιγράψω ὁλόκληρον ἐντὸς ἐπιστολῆς, σοῦ μεταδίδω μόνον τὴν ἀρχήν της. «Ἀφιππεύοντες», λέγουσιν οἱ Ἕλληνες ἠθοποιοί, «ἐκ τοῦ Πηγάσου, ὅστις ἐν τῷ παρελ-

θόντι κατὰ τὴν νηπιώδη τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς κατάστασιν συμπαρέσυρεν ἡμᾶς πολλάκις εἰς αἰθέρια ὕψη, εἰς ἐλπιδοφόρα καὶ ψυχοτερπῆ ὄνειρα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπροσπελάστους τοῖς πλείστοις κορυφάς, ἔνθα αἱ Μοῦσαι μεθύσκουσι τοὺς θνητοὺς ἐκ τῶν ἀθανάτων ναμάτων τῆς Ἱπποκρήνης, λέγομεν ξηρὰ ξηρά . . . κ. τ. λ». Σοῦ ὁρκίζομαι, ὅτι οὔτε παρέλειψα, οὔτε προσέθηκα συλλαβὴν εἰς τὸ αὐθεντικὸν τῆς προκηρύξεως κείμενον. Δὲν προσθέτω δὲ καὶ σχόλιον κανέν, διότι . . . οὐδὲ *διότι*, νομίζω, χρειάζεται. Πρώτη παράστασις ὑπῆρξεν ἡ τοῦ *Μάξβελ*, «ἐξόχου δράματος τοῦ Ἰουλίου Βαρβιέ», ὡς λέγει ἡ θεατρικὴ προκήρυξις, «εἰς πράξεις πέντε καὶ ἕνα πρόλογον, μεγάλην ἐμποιήσαντος αἴσθησιν ἐν Παρισίοις, *διότι παριστᾷ πάσχουσαν τὴν πεπλανημένην δικαιοσύνην*.» Φέρουσι δὲ ὁ πρόλογος καὶ οἱ πέντε τοῦ δράματος πράξεις τὰς ἑξῆς φοβερὰς ἐπιγραφάς: *Θανατικὴ ἐκτέλεσις, ὁ υἱὸς τοῦ δολοφόνου, ἀδελφὸς καὶ ἀδελφή, τὸ ἐγχειρίδιον, τὸ ὅραμα, ἡ τιμωρία*. Φοβεῖσαι σύ; ἐγὼ φοβοῦμαι, φίλη μου, καὶ δι' αὐτό, σοῦ ἐξομολογοῦμαι τὴν ἁμαρτίαν μου, μόλις κατώρθωσα νὰ ἀκούσω τὸν πρόλογον. Ἡ φρίκη μου ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε τὰ νεῦρά μου ἤρχισαν νὰ χορεύουν, καὶ ἀνεχώρησα εὐθὺς μὲ σφοδρὸν πονοκέφαλον. Ἀναντιρρήτως αἱ σφοδραὶ συγκινήσεις δὲν μὲ στέργουν. Ἤμην πάντοτε κράσεως ἀσθενοῦς, καὶ δι' αὐτὸ κάμνω ἀκόμη ψυχρολουσίαν. Πλὴν τί τὰ θέλεις μ'ὅλην αὐτὴν τὴν τακτικὴν θεραπείαν τῶν νεύρων μου, εἶνε ἀκόμη ἀπρόσιτοι δι' ἐμὲ αἱ συγκινήσεις τῶν *οἰκογενειακῶν* δραμάτων τοῦ *Μενάνδρου*. Δὲν δύναμαι λοιπόν, βλέπεις, νὰ σοῦ γράψω λεπτομερέστερον τὰ κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν τοῦ *Ἀπόλλωνος*, ἐπιφυλάσσομαι δὲ νὰ σοῦ λαλήσω ἐκτενέστερον περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ μας θεάτρου, ὅταν δοθῇ καμμία κωμῳδία ἢ ἄλλη τις παράστασις ἠρεμωτέρα, τὴν ὁποίαν νὰ καταπίνῃ εὐκολώτερον ὁ ἀσθενής μου στόμαχος.

Ἐξελθοῦσα τοῦ *Ἀπόλλωνος*, ἠξεύρεις τί ἔκαμα; μετέβην εὐθὺς ἀπέναντι εἰς τὸ *Ἄντρον τῶν Νυμφῶν*, ὅπου ψάλλει σήμερον καὶ μουσουργεῖ θίασος γερμανῶν καὶ γερμανίδων, ἢ κυριολεκτικώτερον βοημῶν καὶ βοημίδων. Quantum mutatum ab illo τὸ ταλαίπωρον αὐτὸ Ἄντρον! Οὔτε ἄνθη πλέον, οὔτε σκιαί, οὔτε ὑδάτων ψίθυρος, οὔτε παράσχοιον *μονοπάτι!* Καθίσματα μόνον ξύλινα τριγύρω, καὶ τραπέζια μὲ ποτήρια ζύθου, ναργιλέδες ποὺ καί που ἀναδίδοντες τὰς κυανωπὰς των ἕλικας διὰ τοῦ ἀραιοῦ φυλλώματος τῶν ὀλίγων περισωθέντων δένδρων, καὶ σανίδωμά τι, ἀπομιμούμενον δῆθεν σκηνήν, καὶ μεταφερόμενον ἐδῶ κ' ἐκεῖ κατὰ τὰς ἑκάστοτε ἀνάγκας καὶ συμφωνίας τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἀφ' ὅτου τὸ πρῶτον, πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν, εἰσέβαλεν εἰς τὸν ποιητικὸν ἐκεῖνον χῶρον ὁ πρῶτος ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας γερμανικὸς μουσικὸς θίασος, ἤτοι ἡ *Μαρίκαις*, ὡς ἐπωνόμασεν αὐτὸν τὸ πυκνὸν πλῆθος τῶν θαυμαστῶν του, τί δὲν εἶδε τὸ πτωχὸν αὐτὸ *Ἄντρον*, καὶ τί δὲν ἤκουσεν! Ἤκουσε τὴν Risette τραγῳδοῦσαν διὰ τῆς ἀνδρικῆς της φωνῆς τὴν femme du sapeur, τὴν Stella del nostro amore ἐν ἰταλικῇ δυωδίᾳ, καὶ τὰς κωμικὰς προσλαλιὰς τοῦ ἕλληνος clown Μανώλη! Εἶδε τὸν Φραντζῆν καὶ τὴν ἀμερικανίδα σχοινοβάτιδα, ἥτις ἀνήρτα ἀπὸ τοῦ τραχήλου της ἑκατὸν ὀκάδων βάρος· ἤκουσεν *ἀμαρὲρ* καὶ εἶδε ταχυδακτυλουργίαν! Ὅλα τὰ εἶδε, καὶ σήμερον πάλιν ἐπανέρχεται εἰς τὰ πρῶτά του,

comme on revient toujours
à ses premiers amours,

καὶ ἔχει βοημοὺς μουσουργούς, οἵτινες πίνουσι τὸν ζύθον των ἀπαθέστατα ὁσάκις δὲν παίζουσι, καὶ ἀοιδοὺς βοημίδας, αἵτινες, ὁσάκις δὲν ψάλλουσι, περιφέρουσι τὸ ἱλαρόν των μειδίαμα καὶ τὸ πινάκιόν των εἰς τοὺς θεατάς!

Ἤλλαξαν ὅμως οἱ καιροὶ 'ς τὸν κόσμον ἐδῶ κάτω!

Δὲν βρέχει πλέον ἀργυρᾶ νομίσματα οὐδὲ χαρτονομίσματα ἀδημονῶς συνεπτυγμένα ἡ περιπαθὴς λατρεία τῶν θεατῶν· δὲν φωλεύουσι πλέον εἰς τὰ ἄδυτα τῶν ἀδύτων τοῦ πυκνοῦ συμφύτου ἄλλοτε κήπου οἱ γηραιοὶ λάτρεις τῆς *Τούμπλας* καὶ τῆς *Ἄντας*, ἀναμένοντες ἓν των μειδίαμα ὡς δρόσον τοῦ οὐρανοῦ· οὐδὲ ὑπάρχει πλέον ἀνάγκη νὰ συνοδεύσωσι τὰς μουσουργοὺς νεανίδας εἰς τὰς οἰκίας των κλητῆρες καὶ χωροφύλακες, μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως, ἵνα προφυλάττωσιν αὐτὰς κατὰ τοῦ ἐξημμένου ἐνθουσιασμοῦ τῶν ἀκροατῶν! Οἱ χρυσοῖ χρόνοι τῆς ποιητικῆς ἐκείνης νηπιότητος τοῦ ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ παρῆλθον ἀνεπιστρεπτεί, καὶ σήμερον μόλις που τολμᾷ ἡ *δεκάρα* νὰ περιφρονήσῃ τὸ πεντάλεπτον ἐπὶ τοῦ λευκοῦ χειρομάκτρου τοῦ πινακίου, μόλις τὸ χεῖλος τῶν ἀδιαφόρων ἀκροατῶν ἀνοίγεται εἰς ἀνάλατόν τινα φιλοφροσύνην πρὸς τὴν χαλκολογοῦσαν μουσουργόν, καὶ τὸ περικαθήμενον κοινὸν δυσκόλως μόλις συγκατατίθεται νὰ μειδιάσῃ πρὸς τὴν ὑλακώδη μελῳδίαν τοῦ:

Auf der Au . . , Au . . Au, Au . . Au!

ἣν κραυγάζουσιν ἐναμίλλως τέσσαρες γερμανικαὶ χάριτες, ἐνδεδυμέναι κατὰ παράδοξον καλαισθησίαν ὅλα τῆς ἴριδος τὰ χρώματα!

Γινόμεθα βλέπεις πρακτικώτεροι ὁσημέραι καὶ ἡμεῖς οἱ ἐν Ἀθήναις! ἐπαύσαμεν πρὸ καιροῦ νὰ τρεφώμεθα μὲ ἀτμοὺς καὶ αἰσθήματα· ἀποβλέπομεν εἰς τὴν οὐσίαν κυρίως· ἀνάγομεν ὅλα εἰς τὴν *ὑπερτίμησιν* ἢ *ὑποτίμησιν*, καί, φιλολογικῶς, κινδυνεύομεν μὰ τὴν ἀλήθειαν νὰ γείνωμεν ὀπαδοὶ τῆς πραγματικῆς σχολῆς τοῦ Assomoir ἢ τοῦ *Αὐτοκτονείου* (!!), ἂν προτιμᾷς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν.

Ἀπέρχεσαι τέλος, μοῦ γράφεις, εἰς τὴν λίμνην

τοῦ Κόμου, καὶ ἐκεῖ θὰ σοῦ διευθύνω τὴν προσεχῆ μου ἐπιστολήν. Μὴ λησμονήσῃς, ὅτι θέλω λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν πρώτων σου ἐντυπώσεων.

Σοφια.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

180.

Μετανοεῖ ὁ κακοποιός, ἀλλ' ἡ μεταμέλεια αὐτοῦ κυρίως δὲν πηγάζει ἐκ τῆς συναισθήσεως τῶν κακῶν, ὅσα ἔπραξεν, ἀλλ' ἐκ τοῦ φόβου τῶν κακῶν, ὅσα ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ πάθῃ ἕνεκα τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ.

181.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄστατος καὶ πᾶσαν ἄλλου προθύμως δέχεται γνώμην, ἕνεκα τῆς κουφότητος τοῦ νοὸς αὐτοῦ, ἢ τῆς ἀσθενείας τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἀστασίας εἶδος συγγνωστοτέρας, διότι αἰτίαν ἔχει τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀηδίαν.

182.

Καθὼς αἱ τῶν φαρμάκων συνθέσεις περιέχουσι καὶ δηλητήρια, οὕτω καὶ τῶν ἀρετῶν αἱ κατασκευαὶ περιλαμβάνουσι καὶ κακίας, ἡ δὲ φρόνησις συγκιρνᾷ καὶ μετριάζει τὸ ὅλον, μεταχειρίζεται δὲ αὐτὸ κατὰ τῶν δεινῶν τοῦ βίου περιστάσεων.

183.

Πρὸς ἔπαινον τῆς ἀρετῆς, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὰ μέγιστα τοῦ ἀνθρώπου δυστυχήματα προέρχονται ἀπὸ τῶν κακουργημάτων αὐτοῦ.

184.

Ὁ ὁμολογῶν τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, σκοπὸν ἔχει διὰ τῆς εἰλικρινείας αὐτοῦ ταύτης νὰ δυσωπήσῃ τὴν περὶ αὐτοῦ κακὴν τῶν ἄλλων γνώμην, ἣν διεμόρφωσαν αὐτὰ αὐτοῦ τὰ ἐλαττώματα.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Τίς ἔκτισε τὸν κόσμον; ἠρώτα μὲ ἀπειλητικὴν φωνὴν πατὴρ τὸν δεκαετῆ υἱόν του, εἰς τὴν ἱερὰν κατήχησιν ἐξεταζόμενον. Ὁ δυστυχὴς παῖς, φοβισμένος ἀπὸ τὰς καθ' ἑκάστην αὐστηρὰς καὶ διὰ ξύλου συνοδευομένας τοῦ πατρὸς ἐρωτήσεις «τίς ἔσπασε τὸ ποτήριον; τίς ἀφῆκε κατὰ γῆς τὸ βιβλίον; κτλ.», καὶ συνειθισμένος πρῶτον νὰ ἀρνῆται τὸ πρᾶγμα, ἔπειτα δὲ νὰ τὸ ὁμολογῇ καὶ νὰ ζητῇ συγγνώμην, ἀπεκρίθη τρέμων, «ὄχι ἐγώ, πατέρα.»—Μωρὰ ἀπάντησις· πρόσεχε σ' ἐρωτῶ ἄλλην μίαν φορὰν καὶ ἀλλοίμονον εἰς σέ, ἄν . . . τίς ἔκτισε τὸν κόσμον; Τότε ὁ παῖς μὲ δακρυσμένους ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ φωνὴν διακεκομμένην, ἵν' ἀποφύγῃ τὸν δαρμόν, ἤρχισεν «ἐγώ, πατέρα, ἀλλὰ δὲν τὸ ξανακάμνω.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Σ' τοὺς φιλαργύρους δόθηκε αὐτὴ ἡ καταισχύνη,
Ξεθάφτονται τὰ πλούτη τους, ἀφ' οὗ θαφτοῦν ἐκεῖνοι.

*

Εἶνε τῷ ὄντι εὐτυχὴς ἐκεῖνος, ὅπου λάχει
Αὐθέντης ὤντας ἔξυπνος, σὰν δοῦλος ὕπνον νάχῃ.
Ἐκεῖνος ὅμως ἀγρυπνεῖ καὶ 'ς τὸ παχύ του στρῶμα,
Ὁ δοῦλος δὲ ὕπνον βαθὺν κοιμᾶται καὶ 'ς τὸ χῶμα.
Ἀλλ' αἱ φροντίδες αἱ πολλαί, τοῦ στομαχιοῦ οἱ πόνοι,
Κατακεντοῦν τὸν πλούσιον 'ς τὸ ἁπαλὸ σεντόνι.
Τότ' ἠμπορεῖ ὁ πλούσιος νὰ κοιμηθῇ μιὰν ὥραν,
Ὁπόταν φάγῃ ὄπιον ἢ ἔχῃ μανδραγόραν. (Ι. Ρίζος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸν μῆνα τοῦτον τὸ ἀτμόπλουν *Οὐέρδερ* ἀποπλέει ἐκ Νέας Ὑόρκης ἵνα ἐκτελέσῃ τὸν περίπλουν τῆς γῆς. Ὁ περίπλους θὰ διαρκέσῃ δεκαὲξ μῆνας, οἱ δ' ἐπιβάται κατὰ τὸ πλεῖστον εἶνε φοιτηταί. Τὸ περίεργον τοῦ περίπλου τούτου εἶνε, ὅτι ἐν τῷ πλοίῳ θὰ συντάσσηται καὶ ἐκδίδοται ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία, ἥτις θὰ ἀποστέλληται εἰς τοὺς συνδρομητὰς ἐκ τῶν διαφόρων σταθμῶν οὓς θὰ ποιῇ τὸ πλοῖον ἐν Εὐρώπῃ, Ἀφρικῇ καὶ Ἀσίᾳ. Ἀμερικανικὴ ὄντως ἐπίνοια.

Τοῦρκος ὑπουργὸς εἶπε κατ' αὐτὰς εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν τοῦ «Νέου Ἐλευθέρου Τύπου»: Ἡ Ἑλλὰς εἶνε ὡς ἡ μυῖα, ἡ ἐνοχλοῦσα τὴν παρειὰν ἡμῶν· ὅσον τὴν διώκομεν, τοσοῦτον ἐπανέρχεται αὕτη. Ἐπὶ τέλους θὰ ἐρεθίσῃ ἡμᾶς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε, ὅπως τὴν φονεύσωμεν, θὰ καταφέρωμεν κτύπημα κατὰ τῆς ἰδίας ἡμῶν παρειᾶς.

Ἐκ τοῦ τελευταίου τεύχους τῆς *Βρεταγικῆς Ἐπιθεωρήσεως* μεταφράζομεν τὰς ἑπομένας Ἀφγανιστανικὰς γνώμας, ἐξ ὧν καταφαίνεται πόσον διαφόρως ἡμῶν σκέπτονται περὶ τῶν κυριῶν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι.

«Ἡ φρόνησις τῆς γυναικὸς εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν πτέρναν της.

«Παρθένον δύνασαι νὰ λάβῃς γυναῖκα τὴν νύκτα, ὅ ἐστι *μὲ κλειστὰ μάτια*, ὡς λέγομεν, ἀνεξετάστως. Χήραν δύνασαι νὰ λάβῃς τὴν ἡμέραν, ὅ ἐστι μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχῃ ὥρα τοῦ ἡμερονυκτίου καθ' ἣν νὰ δύνασαι νὰ λάβῃς διεζευγμένην.»

Κατ' ἔτος σχεδὸν τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναφαίνεται παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Βαυαρίας ἡ κατέχουσα αὐτὸν «σποραδικὴ μελομανία.»

Κατά τινα ἐπιστολὴν ἐκ Μονάχου ὁ βασιλεὺς παρήγγειλεν αἴφνης ἵνα ἐν βραχυτάτῳ χρόνου διαστήματι παρασκευασθῶσι δέκα παραστάσεις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν τοῦ θεάτρου, μηδενὸς ἑτέρου θεατοῦ παρόντος ἢ αὐτοῦ καὶ μόνου. Μετὰ τὴν διδασκαλίαν ἐθνικῶν τινων δραμάτων θὰ διδαχθῇ δρᾶμά τι γραφὲν ἐπίτηδες χάριν τοῦ βασιλέως ὑπὸ τοῦ ἐκ Μονάχου ποιητοῦ Σμίθ, εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπέβαλεν ὡς ὅρον ὅτι τὸ δρᾶμα τοῦτο οὐδαμοῦ θὰ διδαχθῇ ἐν τῷ μέλλοντι,

ἀλλ' οὔτε ἐν Μονάχῳ εἰ μὴ αὐτοῦ καὶ μόνου παρόντος.

ιιι Εἰς τὰ ἀνώτερα δημοτικὰ σχολεῖα τῆς Ἕσσης εἰσήχθη πρὸ μικροῦ ἡ διδασκαλία τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου ἢ κάλλιον, ὡς λέγουσιν ἐν Ἑλβετίᾳ, ἡ *πολιτικὴ ἐκπαίδευσις*. Ἡ μόνη πολιτεία τῆς Γερμανίας, ἐν ᾗ ὑπῆρχε πρότερον ἡ τοιαύτη διδασκαλία ἦτο ἡ Βάδη.

ιιι Καθὰ ἐκ τῆς ἐσχάτως, ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ», γενομένης ἀπογραφῆς ἐξήχθη, ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν, κατ' ἀκριβεῖς σημειώσεις ἀνέρχεται εἰς 70 χιλιάδας κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν προαστείων Κυψέλης, Σεπολίων, Πατησίων καὶ Κολοκυθοῦς. Ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τῶν ἀποτελεσμάτων, τῆς ἐφετεινῆς ἀπογραφῆς καὶ τῆς τοῦ 1870, ἥτις ἀνεβίβασε τοὺς κατοίκους εἰς 45 χιλιάδας ἐξάγεται ὅτι κατὰ τὸ μεσολαβῆσαν ἐννεαετὲς χρονικὸν διάστημα, ὁ πληθυσμὸς τῆς πρωτευούσης ηὐξήθη κατὰ 25 χιλ. κατοίκων.

ιιι Δεινὸς λιμὸς ἀφανίζει τὴν Κοκαχάμπαν, ἐν τῶν εὐφορωτάτων διαμερισμάτων τῆς Βολιβίας. Πολλαχοῦ ἀποθνήσκουσιν ὑπὸ τῆς πείνης ὀκτὼ ἢ δέκα ἄνθρωποι τὴν ἡμέραν. Ἐν μικρῷ τινι χωρίῳ 206 ἀπέθανον ἐν εἴκοσιν ἡμέραις.

ιιι Μετὰ τὰ γενόμενα κατ' αὐτὰς πειράματα κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Ζουλοῦ καὶ τὸν πρὸς τὸ Ἀφγανιστὰν πόλεμον ἡ βρετανικὴ κυβέρνησις διώρισεν ἐπιτροπὴν πρὸς διατήρησιν ἀεροστάτων συγκροτουμένην ὑπὸ εἰδικῶν μηχανικῶν.

ιιι Ἐν τῷ ἐν Βούλβιχ βασιλικῷ ναυστάθμῳ ᾠκοδομήθη ἐπίτηδες κατάστημα, ἐν ᾧ καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα ἐδιδάσκοντο ἀξιωματικοί τε καὶ στρατιῶται τὰ τῆς κατασκευῆς τῶν ἀεροστάτων. Ἤδη δ' ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου τούτου τέσσαρα ἀερόστατα συνιστῶντα τὸ ἀεροναυτικὸν ὑλικὸν τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ.

Ὠκοδόμησαν δὲ καὶ κλίβανον φορητὸν πρὸς παρασκευὴν ὑδρογόνου ἐν ὥρᾳ πολέμου. Ἡ συσκευὴ αὕτη δυναμένη νὰ πληρώσῃ τὸ ἀερόστατον ἐν δώδεκα ὥραις ἕλκει 3 ½ τόννους.

Ὁ κάλως δι' οὗ θὰ κρατεῖται δέσμιον, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἀναβαῖνον ἀερόστατον εἶνε διαμέτρου 12 ὑφεκατομέτρων καὶ ἀντέχει εἰς ἕλξιν 3 τόννων χωρὶς νὰ κοπῇ. Περιλαμβάνουσι δὲ τὰ ἀερόστατα δύο ἀνθρώπους ὅταν ἀνυψοῦνται διὰ φωταερίου. Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐδοκιμάσθησαν τὰ δύο ἀερόστατα, εἰσελθόντων ἐν αὐτοῖς καὶ τεσσάρων ἀνθρώπων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνυψοῦντο πλησίον ἀλλήλων εὑρισκόμενα, ὥστε οἱ ἐπιβάται ἠδύναντο νὰ ἀνταλλάσσωσι σημεῖα, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀπεμακρύνθησαν τοσοῦτον ὥστε κατέστη ἀδύνατος οἱα δήποτε συνεννόησις.

ιιι Ὁ ἐν Χαλκίδι ἰατρὸς κ. Σόλων Χωματιανὸς δημοσιεύει ἐν τῷ *Γαλήνῳ* περιγραφὴν νάνου ἐν Εὐβοίᾳ ζῶντος, ἐξ ἧς σταχυολογοῦμεν τὰ ἑπόμενα: Ἐν τῷ χωρίῳ Ἀφράτῃ, τοῦ δήμου Χαλκιδέων, ζῇ νάνος, γεωργός, Κλεομένης Π. Ἀναστασίου ὀνομαζόμενος. Ἄγει τὸ 26 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἔχει ἀνάστημα 1$^{\mu}$, 25, πρὸς δὲ ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος συμμετρικὴν μέν, ἀλλ' ὅλως παιδικὴν καὶ δυσανάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, βρεφικὴν ἀτέλειαν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ ἀνάπτυξιν μαστῶν γυναικεῖαν. Ὁ ἐν λόγῳ ἀνήρ, μόνος ἐξ ὅλης τῆς οἰκογενείας του ἔτυχε τοιαύτης ἀτελοῦς ἀναπτύξεως.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ

Κύριε Διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Παρετήρησα ὅτι οἱ πλεῖστοι μεταχειρίζονται, ἐπὶ τῆς ἡμερομηνίας, ἀδιαφόρως τὴν μετοχὴν *ἱσταμένου*, προκειμένου περὶ πάσης ἡμέρας τοῦ μηνός. Τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν. Οἱ ἀρχαῖοι μῆνες διῃροῦντο εἰς τρεῖς δεκάδας, ὧν ἡ μὲν πρώτη (1—10) ἐκαλεῖτο *μηνὸς ἱσταμένου* ἢ *ἀρχομένου*, ἡ δευτέρα (11—20) *μηνὸς μεσοῦντος*, ἡ δὲ τρίτη (21—29 ἢ 30) *μηνὸς λήγοντος*, ἢ *φθίνοντος*, ἢ *ἀπόντος*, ἢ *παυομένου*.

Ἑπομένως, μόνον κατὰ τὰς πρώτας δέκα ἡμέρας τοῦ μηνὸς ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις τῆς μετοχῆς *ἱσταμένου*.

Δέξασθε κτλ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Ἰουνίου 1879. Ναβονασαρος.

ΣΥΝΤΑΓΑΙ ΩΦΕΛΙΜΟΙ

4

Μελάνη κυανῆ.

Καλὴν κυανῆν μελάνην κατασκευάζομεν διαλύοντες κυανοῦν τῆς Πρωσσίας (bleu de Prusse) ἐν ὀξαλικῷ ὀξεῖ (acide oxalique) καὶ ἀναμιγνύοντες μετ' ὀλίγου ὕδατος ἔχοντος ἐν αὐτῷ διαλελυμένην ὀλίγην στυπτηρίαν (alum).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Κύριε Διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπαντῶνται πολλοὶ κώνωπες καὶ εἰς αὐτὰ τὰ καφενεῖα καὶ τὰς πλατείας, ὀχληροὶ γινόμενοι εἰς τοὺς ζητοῦντας ἐκεῖ τὴν ἑσπέραν μικρὰν ἀναψυχὴν μετὰ τὴν ὑπερβολικὴν θέρμην τῆς ἡμέρας. Κατὰ τοῦ δυσφορήτου κνησμοῦ, ὃν ἐπιφέρει τὸ αὔθαδες κέντημα αὐτῶν, γηραιὸς φίλος συνέστησέ μοι τὰς διὰ σιέλου ἐπιτριβὰς τοῦ ἠρεθισμένου μέρους· ὁμολογῶ δὲ ὅτι παρευθὺς παύει πᾶν ἀλγεινὸν αἴσθημα, καὶ συμβουλεύω τὸ ὀλίγον μὲν ἀηδὲς ἀλλὰ πάντοτε πρόχειρον φάρμακον.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ὀγδόῳ βιβλίῳ τῶν περὶ ζώων ἱστοριῶν ἀναφέρων περὶ δηγμάτων τῶν θηρίων γράφει· «Ἔστι τοῖς πλείστοις αὐτῶν πολέμιον τὸ τοῦ ἀνθρώπου πτύελον.»

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Ἰουνίου 1879.

Συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΥ ΜΙΑΓΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15.